

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Osândirea lui Dreyfus.

Sâmbăta trecută după prânz s'a sfârșit marele proces Dreyfus, fiind osândit Dreyfus la 10 ani închisoare.

Procesul Dreyfus, care a făcut atâta svon, s'a iscat astfel:

În toamna anului 1894 s'a întemplat, că oficerul din statul-major francez, Alfred Dreyfus, de obârșie Jidov din Alsația, a fost arestat pentru vânzare de patrie. Anume se presupunea, că ar fi dat Germaniei niște documente secrete, privitoare la planurile de mobilizare ale armatei franceze. Pe baza aceasta a și fost condamnat Dreyfus, în primăvara anului 1895 și dus în robie în insula Dracului.

Fiind Dreyfus Jidov, faptul acesta a mâhnit rău pe Ovreii de pretutindenea, dar' cu deosebire pe cei din Franca. Nu era mult timp, de când s'a fost întemplat înșelătoriile mari la societatea Panama (care avea de scop, tăierea unui uriaș canal între America-de-mează-noapte și de meazăzi) și aici s'a constatat că făptuitorii cei mai mulți au fost Jidovi, precum Reinach, Herz, Eiffel, Arton etc. La 1895 fiind osândit Dreyfus, tot Jidan, pentru o crimă și mai mărsavă, cum este vânzarea de țeară, Jidovii s'au rușinat și înfricat și mai tare. Se temeau adecă — și cu drept cuvânt — că vor fi desprețuiți și vor fi eschiși dela toate posturile (diregătorile) de încredere, unde se recere cinste și omenie.

De aceea, îndată după osândirea lui Dreyfus, la 1895 Jidovii au început o strașnică mișcare, scriind și lățind

știrea, că Dreyfus a fost osândit pe nedrept și cerând să se fie o nouă pertractare cu el. S'a format și un sindicat (însoțire) jidovească, care a adunat bani — ceea-ce Jidovii tăgăduesc — spre ajungerea scopului.

Mișcarea s'a lățit tot mai mult, și mulți crezând, că în adevăr Dreyfus e nevinovat, s'au pus pe partea lui. Astfel în câțiva ani oamenii din Franca s'au împărțit în două mari tabere: unii cari ziceau, că Dreyfus e vînzător și a fost pe drept osândit, alții cari ziceau, că e nevinovat și cereau o nouă pertractare. Mișcarea aceasta era politică și afacerea a venit în vorbă și în parlamentul francez.

În cele din urmă s'a lăsat ca se se facă o nouă pertractare, ca dacă în adevăr Dreyfus ar fi fost osândit pe nedreptul, nevinovăția să-i ese la iveală. Astfel s'a făcut acum al doilea proces. Dreyfus a fost adus acasă din insula Dracului și procesul s'a început. Pertractarea s'a ținut la porunca guvernului francez, în orașul Rennes, înaintea unui tribunal militar, (fiind Dreyfus oficer) și a ținut mai bine de o lună, din 7 August până în 9 Septembrie. S'au ascultat peste 100 de martori și procesul s'a sfârșit cu osândirea lui Dreyfus. Adecă a rămas dovedit totuși, că un Jidov a făcut vânzare de țeară.

Se înțelege, că Jidovii sînt foc de mânie pentru aceasta și înjură prin foile, pe cari sînt stăpâni, pe cei-ce au osândit pe Dreyfus și pe toată lumea, care nu e cu ei. Ba zic și acuma, că Dreyfus e nevinovat. Toate acestea însă nu pot spăla palma, ce, după-cum dovedește judecata, pe drept li-s'a dat...

Procesul acesta și toată afacerea Dreyfus are mare însemnătate. Jidovii prin ațîțările lor necontentite, au făcut dușmănie mare, până la cuțite, între partidele politice din Franca, ceea-ce a cauzat mari stricăciuni Francezilor, slăbindu-i, căci știm, că certele și împărecherele slăbesc și nimicesc chiar și pe popoarele cele mai tari. S'a văzut, că uneltirile Jidovilor, dacă li-se dă frâu prea mare, fac mari și primejdioase stricăciuni popoarelor.

De aci putem trage și noi, poporul românesc, o mare și folositoare învățătură: anume avem să ne ferim de Jidovi, ca de foc, să-i încunjurăm pretutindenea, să nu le dăm loc printre noi și să nu-i spriginim cu nimic.

Asta nu înseamnă a-i prigoni, ceea-ce nu e frumos și nu e iertat, nici nu trebuie să le batjocorim credința religioasă, căci e treaba lor în ce cred, dar' trebuie cu toată puterea să lucrăm a nu-i lăsa să se încuibe printre noi, căci numai rău ne fac. Trebuie să-i batem cu aceeași armă, cu care se folosese ei față de noi, adecă cu *ținerea strînsă la olaltă* noi între noi și *ocolind cărcimele jidovești, întemeiând noi bolți și tot felul de negustorii și spriginindu-le.*

Astfel trebuie să ne apărăm de Jidovi, ca să nu pățim și noi cum au pățit alții, bună-oară acum Francezii.

Francezii, un popor mare și puternic, se vor scăpa mai ușor de ei, decât cum am putea bună-oară să ne scăpăm noi, dacă am fi prinși odată în ghiarele lor, de aceea de bună vreme trebuie să ne ferim de ei.

m.

FOITA.

Petrecerea poporală dela Deva.

Din o descriere trimisă Tribunei despre petrecerea poporală din Deva, ținută din prilejul Asociațiunei, dăm următoarele:

Serbările dela Deva au fost un progres vădit și pentru popor... La adunarea din Sebeș a Asociațiunei imi aduc aminte de o ceată de țărani dintr'o comună fruntașe, cari nici idee nu aveau, că există un comitet de harnici bărbați, cari lucră pentru cultura și literatura popoului român. Fețele lor uimite la aspectul publicului adunat arătau în loc de încredere o teamă îndoielnică. Mulți erau înfricoșați, că domniile acestia vor fi o mare comisiune pentru plătirea dărilor... Altfel țărani adunați la Deva.

Tot poporul cât l-am văzut aici întrunit, m'a mulțumit. Nime doar' nu mai era care să nu știe de festivitățile Asociațiunei, cari se țin an de an prin diferite orașe locuite de Români.

În toată ținuta lor era ceva ce arăta o bună încredere. Caracteristic a fost

răspunsul unui călușer la provocarea bruscă a unui Ungur, de a-și da jos de pe piept tricolorul: *»Să nu te pună Dumnezeu să te apropii de mine c'o pășești. Dacă vrei ceva dela mine, caută-mă pe calea lezei.«*

Pe la trei ciasuri după amezai s'a început în grădina bisericei *»Jocul călușerilor.«* În fruntea ficiilor era vătaful dibaciu Ioan Romoșan. Poporul adunat din toate unghiurile comitatului *»Hiniedoarei«* era pătuns la aspectul frumosului debut de o senzație înălțătoare. A urmat apoi *»Romanul«*, dansat cu foc curat patriotic. Un țăran din *Tolfia*, care nu mai văzuse jocul acesta, a erupt la a doua figură în exclamația ciudată: *»Vai, mama mea, n'am mai văzut deșteea de când sînt pe lume. Doamne, da tain mai joacă! Ian mē... ian mē soațe cum mai invîrt picioarele...«*

Cătră orele 5 a ajuns petrecerea în dricul puterei. În trei tabere se împărțise tabera de jucători. Fetele vesele erau în costume de sərbătoare. Cămeșile albe ca neaua formau contraste pitorești cu șorturile și crătintele viu colorate. Chicele pērului erau împodobite

cu flori de luncă. Brațele flăcăilor erau trupurilor aprinse ca niște brēuri înguste. Pămēntul bătut se clătina sub ropotele puternice. O dispoziție plină de putere și sănătate strălucea pe fețele tuturor.

Din tagma jucătoare de pe șesul *Streiului* am auzit chiuitura originală:

»Hai mândro să te sărut,
— Baio!
»Că mîne mă due la plug,
— Du-te!
»Ziua-i lungă, holda-i mare,
— Fie!
»Dorul meu n'are-alinare,
— N'aibă!

Numai scurte pauze întrerup jocurile tradiționale. O pasiune tot mai caldă se desprinde în verva învîrtiturilor. Strigăturile se aud tot mai des. Petrecerea primește un nimb de praznic. Voea bună devine bucurie națională. În șire pripite se îmbulzește publicul privitor. Pe alocurea e o mare curiozitate de remarcat. Inteligența a fost cadrul firesc al acestui tablou plin de vicoză rustică. Par'car fi o pictură secesionistă într'un pervaz de catifea.

Biblioteci populare. Nimic nu este mai folositor pentru om decât *ce-titul*. Am arătat de mai multe-ori foloasele cetitului, prin care ne cultivăm mintea, ne nobilităm (facem mai bun) sufletul și ne câștigăm cunoștințe folositoare pentru viață.

De aci înainte oamenii nostri dela țeară vor avè timp mai mult de cetit. Toamna e acși oi îi urmează acși iarna, cu serile lungi. Lucrul câmpului mai conținește, oamenii au timp mai mult liber și acest timp liber cu nimic nu-l pot petrece mai bine decât cu cetitul. *Foi bune și cărți bune* trebuie să aibă țeranii, ear' ca să aibă cărți multe îndemână, mai bine e dacă întemeiază *biblioteci*. Biblioteci populare ar trebui să fie în fiecare sat românesc.

»Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român» se îngrijește și ea de această trebuință a sătenilor nostri: întemeiază *biblioteci populare*. În adunarea dela Deva s'a primit un regulament privitor la *bibliotecile populare*. Îl vom da întreg în numărul viitor, ca să servească de orientare fruntașilor, pe cari îi îndemnăm cu dinadinsul a nisui să întemeieze biblioteci populare.

Să ne vedem de-ale noastre!

Sub acest titlu »*Gazeta Transilvaniei*» ocupându-se de dorințele Ungurilor de a ne atrage în apele lor scrie astfel:

»Până-când adversarii nostri ne sânt adversari și până-când ei nu se vor scobori din norii prin cari plutesc astăzi așa ca să se considere și ei numai ca oameni și nu ca marii oamenilor, — până atunci Românii să-și vadă de treburile lor și să se ferească de a-și aprinde paie în cap, făcând cauză comună cu cei-ce atât de mult urăsc naționalitatea noastră și tind la nimicirea ei».

Monstruositatea șovinismului. Cetățenii din *Vêrșeș* au ridicat în memoria Împărătesei-Regine *Elisabeta* o statuă, a cărei desvélire s'a făcut alaltăieri. Patrioticele tunau și fulgerau de mânie, pentru-că inscripția era făcută în *limba germană*, făcând chiar trădători de patrie pe loialii cetățeni ai *Vêrșeșu-*

Însératul schimbă scenăria. Mulți privitori se pornesc spre sala »*Concertului*«. Soarele a apus acum de mult. Găvălfa aurită a turnului privește în ultimele reflexe uimită spre mulțimea agitată.

Urmează împărțirea premiilor pentru costumurile mai mândre. Puține jocuri încă și grădina cea largă se goleşte. După o vreme se închid și porțile intrării. Locul petrecerei recade în liniștea lui veche.

Poporul a dus dela frumoasa desfătare multe impresii ridicătoare. Încurajat de multa inteligență română a văzut că el nu stă izolat. Momentul ridicării lui morale și naționale a încoronat succesul plănuir al petrecerei.

Ulp. Tr. Mihailu.

Cântece vechi.

SORA CRAIULUI.

Astă vară la Rosale
A-nghetă Têrnava-mare,
Dar' n'a-nghetă de ger mare,
C'a-nghetă de supărare,

lui. Nu s'au mulțumit însă numai cu înjurăturile, ci în noaptea de Luni spre Marți »făptuitori necunoscuți» au furat *tabla cu inscripția germană*.

Că nu oameni de rînd au făptuit furtul, rezultă din telegrama lui »*Magyar Polgár*«, care zice că »făptuitorii au depărtat tabla cu inscripția de metal (adecă au scobit-o din trunchiul monumentului Red. »Trib.«) cu atâta pricepere de lucru (műértőleg), că nici statua, nici pedestalul nu a suferit deteriorări (!?)».

Dacă cutărei statue millenare, ori de a honvezilor 'i-s'ar fi întemplat așa ceva, patrioticele ar fi sberiat ca din gură de șerpe, ear' acum statua M. Sale Împărătesei-Regine e revoltător profanată de mâinile »patriotice» și ziariștica maghiară n'are nici barem un cuvânt de reprobare.

Pentru învățătoare. Conform legii din 1890 despre darea de drumuri, *învățătorii al căror salar nu trece peste 300 fl., sânt scutiți de această dare*. O învățătoare, impunându-i-se a plăti dare de drum, a recurat la judecătoria administrativă, care a adus hotărîrea următoare:

»De oare-ce sub numirea »*tanitók*« din textul legii sânt a se înțelege nu numai învățătorii, ci și învățătoarele, instructoarele (*nevelőnök*), îngrijitoarele grădinilor fröbeliane, în genere toți aceia, cari se ocupă ex professo cu instrucțiunea și educațiunea, — și fiindcă salarul recurentei nu trece peste suma de 300 fl.: are să fie scutită de aruncul dărei de drum».

Atragem atențiunea învățătorilor și învățătoarelor noastre asupra hotărîrei acestuia, spre știre și eventuală provocare la ea.

„*Sașii au fost — noi vom fi*“.
Așa strigă o foifă maghiară din Brașov, organ al fișpanului, la finea articolului seu în care se ocupă cu cea mai nouă ispravă a căpitanului polițienesc, privitoare la oprirea colorilor săsești vênêt-roșu. Încarcă cu

Că să-nsoară un craiu mare
Și își ia pe soru-sa.

Soră, soră, Anghilină,

Eși afară din chilie

Să mergem la cununie!

— Atunci, frate, voi veni

Când tu frate că vei face

Pod de-aramă

Peste vamă,

Pod de-argint

Peste pământ,

Pod de ceară

Peste țeară.

— El afară a eșit

Și toate le-a isprăvit

Și în casă a intrat

Și din gură-a cuvântat:

Soră, soră, Anghilină,

Eși afară din chilie

Să mergem la cununie!

— Ea din graiu așa-a grăit:

Atunci, frate, voi veni

Când tu frate mi-i aduce

Nănaș mare

Sfântul soare

Și nănașe — lunița

Și fetele — stelele

Ficiorii — luceferii!

mari laude pe fișpanul Maurer, »care a făcut pentru maghiarism mai mult, decât toți înaintașii sei«, apoi ia la refec pe Sași, »cari 700 de ani gustând ospitalitatea și libertatea maghiară, n'au fost în stare e învăța să se acomodeze sincer statului maghiar»...

După toate acestea zice: »...»
Se nu uităm, că *Sașii au fost, noi însă vom fi*... Noi, adecă maghiaro-armeno-jidanii din Brașov.

Ce se va întempla dar' cu Sașii?
Îi vor înghiți într'o gălușcă înfășurată cu »roșu-alb-verde«, sau ce?

'Ei, și dacă Sașii au fost, și Maghiarii vor fi, — ce-i cu Românii?

Ei sânt! Au fost, sânt și vor fi.

Șovinismul la judecătoria.

Boroșineu, 10 Sept. n.

Pentru a judeca și mai bine curentul nenorocit ce se ivește în viața românească în acest jur, va fi caracteristic cazul următor:

Un subjude regesc dela judecătoria cercuală din Boroșineu, cu numele *Fényes Vincze*, a făcut un conspect al delictelor și esceselor, ce în urma articolului de lege XXXIV. din 1897 din 1 Ianuarie viitor vor căde în sfera de activitate a judecătorilor cercuale reg.

Cărticica aceasta, în preț de 20 cr., a trimis-o în mii și mii de exemplare tuturor advocaților, juzilor și candidaților de avocat, fără deosebire de naționalitate.

Cei mai mulți 'i-au trimis prețul opșorului — cu mulțumită sau cu ceva observare.

Între alții și un avocat român din Sibiu îi trimite cei 20 cr. și-i scrie pe coupon: »Mulțumesc. Dr. A. Tincu».

Ce face la asta dl subjude?

Îi retrimite asignațiunea postală și scrie pe ea:

Igen tisztelt uram!

Annyira még nem fajult meg Árpád vére, hogy egy magyar kenyeren élődő, tehát magyar ügyvédnek 20 krért megengedje, a ránk nézve egyedül veszedelmes oláh nyelvnek használatát; ennél fogva a küldeményt nem fogadom el.

Fényes Vincze,
kir. aljbíró.

— El afară a eșit
Și toate le-a isprăvit,
Și în casă a intrat
Și din gură-a cuvântat:
Eși tu soră din chilie
Să mergem la cununie!
Iași brêul têu cel de in
Că, uite, nănașii vin,
Iași tu brêul cel șerpesc
Că nănașii tēi sosesc!

— Ea după el a plecat
Lacrămi din ochi a vêrsat,
În biserică-a intrat
Toți sfinții au lăcrămat,
Numai Maica Precesta
Sta plângând și se ruga:
Cum, părinte-ai cuzat
De doi frați ai cununat,
Sângele 'l-ai mestecat
C'acela-i mare păcat?
Când din biserică-au eșit
Cătră craiu așa-a grăit:
Lasă-mi mânuțele
Să-mi adun hăinuțele.

— De mânuțe o-a lăsat
Ea-n mare s'a aruncat
Și din graiu așa-a grăit:
Decât la frate muiere,

Românește:

»*Încă n'a degenerat întru atâta sângele lui Árpád, cât pentru 20 cr. să permită unui avocat care trăește cu pâine maghiară — prin urmare e Maghiar, — folosirea limbei valahe, unica primejdioasă pentru noi. De aceea nu primesc asignațiunea.*

N'ar trebui să fac nici un comentariu. Casul vorbește de sine. O observare tot îmi permit:

Dle Plósz (ministru de justiție)! presupui despre sub judele amintit, că într'un cerc curat românesc să fie spre binele judecătorei?

Apoi să mai vorbim de »înfrățire« cu Ungurii, de »apropriere«?

Ba să nu crezi Ungurului nici când se roagă lui Dumnezeu, că și atunci numai pentru pierirea noastră se roagă!!

Eugen Simonca,
cand. de adv. în Boroșineu.

Barbaria unui șef de gară.

Un vrednic cetitor al foii noastre, din Bănat ne scrie o bașibuzucie revoltătoare, ce au făcut-o *dirigătorii* dela gara Oravița-română, față de un *țerean român*. Înfierăm această faptă barbară, după-cum e vrednică și atragem luarea aminte asupra ei a *mai marilor și a ministrului unguresc*, cerând dreptate. Eată scrisoarea:

Onorate dle Redactor! Vin prin aceste puține cuvinte a vă arăta tirânia unui șef de gară, întâmplată în Oravița-română în 28 August, la trenul nr. 5401.

Jovan Iencea din *Jam* voia să meargă cu trenul, apoi vine la cassa de bilete voios și cu banii în mână cere 2 bilete la *Jam*. Servitorul *Fehér*, care pune bilete pe lăzile ce erau de trimis, se lasă de pus bilete și fără a zice *Jovan* vre-o vorbă, *Fehér*, *sătul de bere* se pune cu palmele pe *Jovan* și-l lapădă afară în drum. Atunci sormanul om, ca *Român răbdător*, numai atâta 'i-a fost împotrivirea, că zicea că nu are drept a-l bate, nefăcând nimic. Apoi vine alt servitor, *Kalacion* și vrea să-l silească a nu mai zice nimic omul. Dar *Jovan* se ținea una bătut fără vină și cerea bilete, dar' nu vrea a-i da. *Apoi aduseră pe șef*; vine și se pune la so-

coteală cu un firer dela gendarmi, căci cum vor să-l maltrateze pe bietul *Jovan*.

Nu multe vorbe, și șeful îl înhață de gât și-l trage pe trepte în sus și ajunși în gang se pune a-l bate. Vine și un mașinist, *Iosif Pisl*, și strigă »*Nur d'rauf!*« și la pregătire de a da mă vèzù că sùnt la spate și se lăsă, căci mă cunoștea. Atunci șeful cu ajutorul a doi cassiri și un premser (frênar) îl traseră în lăuntru în cancelarie. Eu după ei. *Apoi șeful striga după gârbaciul și la moment îl avu, 'i-l dete un cassir jidov, care apoi puse mâinile pe om să-l doboare jos.* *Jovan*, cam tare, nu-l putură; *apoi dă-i cu gârbaciul peste față și peste cap de n'aveau loc a da, căci erau trei pe unul*, și omul totuși scapă afară pe ușa vis-à-vis, dar' cănele de *Pinter* îi puse pedeca.

Apoi după ce-l gârbăciră toți de câte-ori le plăcù, mă vèzură că sùnt și eu acolo și se lăsară. *Eu am cerut dela șef cartea de jalbă, dar' șeful n'a voit cu nici un preț a 'mi-o da.*

Așadară vin rugător cătră dl redactor a publica în on. »*Foia Poporului*«, ca să știe toți *Românii* ce s'a întâmplat în *Oravița-română*. La cele petrecute, martori cu zecile,

Ridicare însuflețită.

— *Dela frații din Bucovina.* —

Sùnt 8—10 ani de când despre *Românii bucovineni* se vorbia foarte puțin, se auzia foarte puțin în lume. Ei stăteau sub înfrurirea unor capi cu prea mari aplicări pentru stăpânirea nemțească, a țerei, cari la puține avântări bărbătești își ridicau poporul.

Cam în același timp, (ceva mai târziu) cu mișcarea națională mai viiă ce s'a pornit aici la noi în *Ardeal* acum 12—14 ani, au început și în *Bucovina*, ca un răsădit, să se ridice tot mai mult câte un glas de bărbăție, câte un tinăr cu foc de neam, și se strige că nu mai e de suferit starea aceea de prea mare umilire față de stăpânirea nemțească, că are să se dea de ripă tot viitorul poporului român de acolo, căci și *Nemții* și *Slavii* lucrează cu plan și cu stăruință la desființarea acestui popor și par'că s'au și împărțit pe moștenirea lui!

Azi o voce, mîne alta, s'a format un mănunchiu frumușel de însuflețiti. Ei au întemeiat o foaie politică (doar' întâia foaie politică română acolo) sub numele »*Revista Politică*«, ducându-și la ea redactor de aici din *Ardeal* din redacția »*Tribunei*« înflăcărâte. Redactorul a murit după câțiva ani. Foaia a apus. Dar' a răsărit acuzi alta nouă »*Gazeta Bucovinei*«. A apus și asta după vre-o doi ani de muncă grea.

Acum de un an și jumătate apare a treia foaie națională politică, »*Patria*«, pe lângă cea populară »*Deșteptarea*«, care se tipărește de 5 ani.

Și »*Patria*« duce înainte cu același foc, ba par'că și mai înverșunată, lupta națională contra stăpânirii dușmane!

Adecă deși sub greutatea împrejurărilor și loviturilor ce li-se dau, foile acestea brave române cad, ele răsar de nou și de nou, în mijlocul bucuriei obștei române de acolo și de aiurea, ceea-ce e dovadă viuă, că *duhul de viață românesc a reînviat, s'a trezit cu putere îmbucurătoare chiar și în acuzi uitata și nemțita Bucovina*, și duce o luptă crâncenă plină de bărbăție, pentru a-și cuceri locul de frunte între popoarele țerei, precum se și cuvine poporului român, singurul bastinaș și cel mai numeros în țeară!

Chiar în zilele noastre lupta națională a fraților bucovineni e și mare și grea, dar' ei o duc cu o bărbăție, pentru care îi aplaudă tot neamul românesc de pretutindenea.

Foaia lor de căpetenie »*Patria*« e mereu lovită de procurorul și poliția din *Cernăuți*. Articli întregi ori cel puțin părți de articli ai ei, îi șterg afară când e gata de tipar, și nu lasă să fie tipăriți, încât foaia, ca totuși să meargă, ese în acele locuri cu oglinzi albe, cu hârtie albă, ducând cetitorilor ce o așteaptă cu dor, măcar rămășițele știrilor zilei. Pare un soldat viteaz, ce vine de pe câmpul de luptă cu pete mari de sânge pe față și pe trup, sânge ce-i curge și-l pătează din rănile primite în toiul războierii!

Preoții români bucovineni țin întruniri, deputații români adunări, și unii și alții protestând bărbătește contra încălcărilor ce se fac desvoltării libere a neamului nostru din partea stăpânirii străine și pismașe.

D-zeu să le ajute.

Mai bine pe mare-oiu mere;)
Decât după frate m'oiu duce
Mai bine peștii mă mănca!

Blăstēm de fată.

Sub poale de codru verde
Puținel foc 'mi-se vede,
Da, la foc cine-mi păzește?
Badea murgu-'l potcovește.
Potcovește-'l, bade, bine,
Și-apoi mă du și pe mine!
— Ba, eu mândră nu te-oiu duce,
Că-n țeara-n care mă duc,
Oi! mălaiu nu se coace,
Numai peatră, și-aia seacă,
Da, murgul meu ce-o mănca?

— Nu te bade spăimēnta,
Pēr galbin 'ți-oiu despletī
Peste codru 'l-oiu svīrlī
Și codru 'și-a otāvī
Și murguțu și-a trāī!
— Ba, eu mândră nu te-oiu duce,
Că eu am o maică rea
P'amēndoi nu ne-a ținea!
— Nu te bade spāria,
Trei hotarā voiu călea,

) Mere = merge.

Trei spice voiu aduna,
Și-n palnă le-oiu sdrumica,
Și în apă le-oiu băga
Și le-oiu da la maică-ta,
Cum le-oiu da, cum o crepa!

— Ba, eu mândră nu te oi duce,
Că tu te vei mânia
Și cu mine-'i face așa!
— Dacă nu, badițu meu,
Să te duci, să te tot duci
Până-'i cădea rob la Turci
Cu picioarele'n butuci;
Când vei fi pe la dipău.
Potcnească-'ți murgul tēu,
Murgul tēu să potcnească,
De pământ să te trāntească,
Māna stāngā
Să 'ți-o frāngā,
Dreapta să 'ți-o rupā-'n două
Și picioarele-amēndouē,
Cuțitul easā-'ți din teacă
Pe la inimă să-'ți treacă,
Să meargā sângele vale
Pān voiu eși eu în cele,
Să meargā sângele părēu
Pānā cānd 'l-oiu oprī eu;
Apoi, bade, să te-'nsori
Să-'ți iai, bade, trei muieri,
Cu muiera cea dintāie

Să ai bade-un coconaș,
Să te poarte prin oraș;
Cu muiera de-a doilea
Să ai bade-o coconiță
Să te poarte pe uliță
Să vii și la ușa mea,
Că și eu te-oiu milui
C'o cojiță de mălaiu
Uscată de nouē ai
Și pusă după cuptoriu
Numită la cerșitori;
Nici aceea nu 'ți-oiu da
Până nu te-oiu judeca:
Fostu-'mi-ai drăguț ori ba?

Din Rodna.

R I S.

Domnul și Țiganul.

Domnul. Măi Țigane, cine ține în lume caii cei mai buni?

Țiganul. Mă rog Măria ta, Noi și Voi,
Împart. de Vichente Goleși,
econom în Moșnița.

SCRISORI.

Alegere de învățător.

Moșnița, 31 August c.

În 6 August, la »Schimbarea la față« s'a mutat dela noi învățătorul *Efrem Hedeșan*, fiind ales în *Pecica*, comuna lui natală. Dînsul a servit la noi de 3 ani.

Pentru comuna noastră Moșnița s'a deschis concurs cu termin de 30 de zile, în care termin s'a prezentat în comună 6 competenți.

Terminul de alegere s'a statorit pe 28 August. Astfel Luni, după Adormirea Născ. de D-zeu, pe la 9 ore a sosit dl protopop *Dr. Traian Putici* în comună, fiind adunat sinodul parochial. Dl protopop a făcut chemarea Duhului sfânt. La slujbă au fost de față și d-nii învățători din comunele vecine Giroda și Bucoveți. După terminarea slujbei dl protopop și comitetul parochial s'au întrunit în sala școlii și în curînd și sinodul parochial, și cu toate-că era zi de lucru, dintre membrii comitetului au fost de față 82 votanți. Dl protopop a deschis ședința sinodului prin o înțeleaptă și dulce vorbire, arătînd însemnătatea școlii și a bisericii, apoi a făcut cunoscut, că sînt 6 competenți, dar' comitetul a candidat numai 5, unul neavînd calificăție. Votarea a urmat în cea mai frumoasă ordine. Resultatul a fost, că învățătorul din Șustrea, G. Caba a primit 78 voturi, Nicolau Savu, inv. în Ohaba-Forgaci 3 voturi și dl Iulian Lucuția, prep. abs. în Cerenceaz 1 vot. În urma acesteia dl protopop a declarat pe George Caba de învățător ales cu majoritate de de voturi și încheind ședința prin o frumoasă vorbire, a mulțumit sinodului pentru frumoasa ordine ce a avut în decursul alegerii și între altele a zis: »*Moșnițenii pot servi de pildă altor comune; precum la toate alegerile așa și acum s'au purtat foarte omeneste, arătînd cinstă față de dînsul și iubire față de rînduială*«, de aceea și noi îi mulțumim dlui protopop pentru buna și vrednică conducere și mulțumim dlilor învățători din comunele vecine, ca Giroda și Bucoveți, cari au luat parte la actul alegerii.

Noului ales învățător, George Caba, bunul D-zeu să-i dăruiască deplină sănătate și putere spre a pute conduce cu înțelepciune tinerimea ce 'i-se va încredința. Dorim, ca în mijlocul comunei noastre să fie un bun și înțelept luminător, un sfătuitor dibaciu în toate lipsele ei, ear' școala noastră să înainteze și să înflorească spre binele și fericirea tuturor!

Unul din cei de față.

Producțiune în Cohalm.

— 16 August 1899.

O parte din tinerimea inteligentă din jurul *Cohalmului*, avînd buna intențiune ca să scuture nepăsarea, să deștepte puțin dorul de conveniri sociale, să întărească legătura atât de folositoare între popor, meseriași și inteligentă, a aflat de bine a aranja în Cohalm, în 15/27 August a. c., în ziua de Sf. Marie, o petrecere împreună cu producțiune teatrală, urmată de dans.

S'au predat 2 piese, și anume: »Sărăcie lucie« și »Biletul de tramvaiu«, comedii. Prima s'a predat numai de tineri și fete de țărani din *Cohalm*, ceea-ce a făcut o bună impresie publicului, arătînd că țărănimea noastră nu e așa după-cum dușmanii noștri o descriu. Mult haz a produs Viligă, nebunul satului, care rol 'l-a jucat foarte bine un tiner țeran, *Mănoiu* din *Cohalm*. Dease-

menea și celelalte roluri au fost esecutate binișor, pot zice peste așteptare de tinerii țărani. Cântările însă au fost cântate prea pe o singură melodie și prea jeluitoare.

A doua piesă au predat-o domni *George Repede* (Homorod) și *Haizea* (Cohalm) și domnișoarele *Bercan* și *Spornic* (Cohalm); toți 'și-au înțeles bine rolurile, au fost bine studiate și interpretate. Mult a fost plăcut publicului rolul nevestei lui Alecu, funcționar în minister, predat de domnișoara *Bercan*, care nu a lăsat nimic de dorit în predarea rolului de soție geloasă. După producțiune a urmat joc până în zori de zi. A fost cam bătător la ochi prea multele valsuri unul după altul și prea puținele jocuri naționale. Cu toate acestea animația a fost vie și a durat până la ziuă. Costumele naționale au fost în prevalență.

Resultatul moral cât și cel material a fost mulțumitor, mulțumită publicului, care se vede că a înțeles scopul tinerimei. În fugă privind peste public am putut observa cu deosebită plăcere în numărul public și pe dl Dr. med. *Elefterescu* (România), precum și mulți străini.

Din cununa frumoaselor domnișoare, dela cari depinde totdeauna timbrul petrecerei, am putut observa și astfel să-mi notez afară de cele cari ne-au delectat pe bină, pe domnișoarele: *Silvia Sglimbea* (Cuciulata), *Mariți Hêlmiu* (Draos), *Valeria Maniu* (Fântâna), *Silvia Pop* (Comana-inf.), *Brote* (Mateaș) și altele, al căror nume dacă nu-l pot spune pe lângă toată bunăvoința, rog să fiu scuzat.

Viorel.

Dela „Reuniunea sodalilor“.

Sibiu, 8 Sept. n.

»*Reuniunea sodalilor români*« de aici a ținut aseară (7 Sept. n.) a 7-a ședință literară, care a fost una dintre cele mai interesante și mai succesă din anul acesta. La orele 8, dl președinte *V. Tordășianu* deschide ședința și prin o frumoasă vorbire aduce la cunoștința membrilor, că Reuniunea intenționează aranjarea unei *exposițiuni industriale*, în toamna anului curent. Face o reprimire asupra expoziției aranjate de Reuniune în anul 1892, citește lista esponenților și premiaților de atunci și pune la inima membrilor a se înscrie cât de mulți ca esponenți, atât pentru vaza lor, cât și pentru renumele Reuniunii, care atât de mult a fost înălțat, chiar din partea străinilor. Frumoasa vorbire a dlui președinte a avut efectul dorit, căci s'a înscris un frumos număr de membri, de diferite meserii, spre a lua parte la expoziție cu obiectele lor.

Trecîndu-se apoi la programul literar, d-șoara *Elena Baciu*, declamează foarte bine frumoasa poezie de G. Coșbuc: »*Dușmancele*«. Au mai declamat d-nii: *Ioan Părău*, sodal croitor (»*Deșteptarea României*« de V. Alexandri), *Ioan Pamfilie*, sodal pantofar (»*Lumea veche și lumea nouă*« de Marion), *Ioan D. Marcu*, culegător-tipograf (»*Pe banca curtei cu jurați*« de Em. Părăianu) și *Demetriu Axente*, culegător-tipograf (»*Ziua învierii*« de Coșbuc). În-deosebi dl *Axente* s'a dovedit a fi un bun declamator.

Dl *Ioan Bologa*, sodal pantofar a cetit încă o parte din frumoasa novelă de I. Popovici-Bănățeanul: »*Un sfirșit jalnic*«. Nu ne-am înșelat când în trecut am zis că până la proxima ședință, dl *Bologa* va pute să cetească mai bine, căci așa a fost, și sperăm că partea rămasă din novelă, cu care ne datorește, va fi încă și mai bine cetită.

Dl *Samoil Petrașcu*, sodal măsar, a cetit piesa »*Meșteșugul, plug de aur*«, în urma căreia a fost aplaudat.

Partea cea mai bună a avut-o însă dl *Zacharie Voileanu*, măiestru croitor și membru în comitetul Reuniunii, care a cetit o frumoasă și instructivă prelegere: »*Despre meserii*«, dînd sfaturi și aducînd exemple, din experiența proprie tinerilor sodali. Prelegerea dlui *Voileanu* a fost cu drag ascultată și bine ar fi, dacă la fiecare ședință literară ar veni câte unul din măiestrii noștri, (cari, durere, și acum au fost slab reprezentați), și asemenea dlui *Voileanu* 'și-ar spune pătaniile și ar atrage luarea aminte a tinerilor sodali prin câte valuri au de a trece intrînd în largă lume.

Între participanți, afară de Sibiu, am avut fericirea a numera pe domni: *Nicolae Muntean*, măiestru pantofar în Seliște și membru al »*Reuniunii meseriașilor români*« de acolo și dl *Ioan Serafie*, sodal curelar în Poiana, cari au fost cu drag primiți în mijlocul nostru. De D-zeu să avem multe conveniri plăcute ca cea de aseară.

— 8.

HIGIENĂ

Grijiți bine copiii!

Cel mai cuminte fel de înfășare a copilului, e următorul:

Luăm o cârpă în trei cornuri. O așezăm cu un colț în jos, cătră noi, ear' celelalte două spre laturi. Așezăm copilul pe cârpă așa că se vină cu picioarele spre colțul din jos, ear' celelalte două colțuri să-i stea în direcția brațelor. Colțul ce merge spre picioare trebuie să fie așa lung, ca indoindu-l peste picioarele copilului, să-i ajungă până sus la piept, ear' celelalte colțuri să înfășură pe lângă copil, cuprinzînd și colțul din jos, și au colțurile acestea de delaturi în virf niște panglicuțe (cordelute, petelute), cari slujesc la strîngerea cumpenită a corpului copilului, strîngere mai mult numai cât se ție cărpele.

Peste această cârpă se pune apoi un petec de flanel ori de pănură moale, tot așa tăiat în trei colțuri ca pânza. Pânura va împedea trecerea murdărilor în patul mitelului.

Firește, ori-ce mamă bună și iubitoare de copilul seu, se va sili să aibă cât de multe atari cărpe, ca îndată-ce una e udă ori murdară, să o schimbe cu una curată, căci nimic nu face mai bine și copilului mic ca și omului mare, ca *curățenia* pe tot trupul seu.

A pune cărpele udate de copil să se usuce și apoi a le da earăși pe el, fără a le fi spălat în apă, e un obicei foarte rău, căci atari cărpe sînt păgubitoare sănătății copilului. Nici o mamă bună nu-'și va cruța osteneala de a muia numai decăt cărpa udă în apă, a o freca nițel și numai apoi a o pune să se usuce și a o da de nou pe copil.

Învêlit copilul în felul arătat, vine pus în o coșărcuță de nuiele ori covățică făcută anume, leagăn, căruț, care ce dorește, și așezat noaptea lângă patul mamei sale, în asemenea cu marginea lui.

Nu e de loc cuminte să culci copilul cu mama în pat! Odată, fiindcă mama (ori doica) dormind, ușor se poate întoarce și își năbușe copilul, cum de atâtea-ori se întimplă, — a doua pentru-că e lucru hotărît, ca aerul ce ese din trupul omului mare (evaporarea căldurei), e tare stricăcios sănătății fragedului trupșor al unui mitel. Deci ori îi primejduim vieța culcându-l lângă noi, ori îi primejduim sănătatea. Și cine își dorește așa ceva copilului seu? Dacă cutare copilăș 'și-a făcut învăț a durmî lângă mama, trebuie desvêțat negreșit de asta, căci ei în frageda lor vîrstă ușor învață, dar' și desvață lucrurile!

PARTEA ECONOMICĂ.

Folosul pomăritului.

Pomăritul, atât ca ram lateral al economiei, cât și ca mijloc însemnat de sănătate (higienă), este de un folos neprețuit. Ca ram lateral economic este însemnat, pentru-că pomii cu rădăcinile lor nu se nutresc din pătura aceea de pământ, care e destinată culturai legumelor sau bucatelor, ci din pătura cea moartă, care nu poate fi folosită de aceea, ear' ca mijloc de sănătate este însemnat, pentru-că ne îmbunătățește clima comunei și a ținutului, în care trăim, după-cum vom vedea și mai în jos.

Pomăritul este însemnat și de aceea, pentru-că pe lângă poame, ne mai dă și lemne de foc și pentru lucru. Apoi sunt ținuturi, cari afară de pomărit nu sunt bune pentru alte culturi; sunt mai departe pământuri umede, mocirloase sau nésipoase, cari afară de cultura răchitelor, arinilor, sălcilor, acașilor, ploilor ș. a. nu sunt acomodate pentru alteceva.

Pomăritul din punct de vedere sanitar este de însemnat pentru aceea, pentru-că prin foile pomilor se prelucra aerul așa numit carbonic și se preface în oxigen sau aer neapărat de lipsă pentru răsufierea oamenilor și a animalelor.

O comună sau ținut, cu cât are pomi, arbori și păduri mai multe, cu atât este mai plăcut și din punct de vedere sanitar, și din contră: cu cât este mai lipsit de aceea și de alte verdețuri, cu atât este mai neplăcut și mai nesănătos.

Pomăritul, arborii și pădurile aduc un folos neprețuit și pentru economia câmpului și anume: conservează timp mai îndelungat umezeala pământului, nu lasă să se surpe coastele și pământul cel rău din aceea pe locurile cele bune și roditoare, ear' pe lângă acestea mai adună și multă rouă peste noapte, așa că sămănăturile nu pot fi pârjolite pe timpul de secetă, ca pe unde lipsesc aceea.

Comunele și ținuturile lipsite de pomi și păduri sunt lipsite de multe-ori și de ploi, de oare-ce este constatat, că ploile mai cu seamă pe păduri se trag.

Afară de acestea, cine nu a văzut și s'a convins încă și despre aceea, că cum stă de frumos și ce gust plăcut estetic au piețele, stradele, drumurile și rîurile plantate cu pomi sau arbori, unde cel ars de soare sau ostenit de lucrul de peste zi își află câteva minute sau ore de odihnă și este scutit totodată și de aerul cel plin de praf, ce se ridică în urma carălor și căruțelor de pe strade și drumuri.

Pomăritul mai este privit astăzi chiar și ca o cumpănă, cu care se poate măsura gradul de cultură și civilizațiune al popoarelor, de oare-ce s'a constatat, că cu cât un popor stă pe o treaptă mai înaltă de cultură, cu atât prețuește mai tare și cultura pomilor și la din contră: cu cât acela stă pe o treaptă mai de jos a culturai, cu atât desprețuește mai tare și cultura acelorora.

Să nu se prea mire deci așa tare economii nostri, că astăzi de sus dela ministru, până jos la primarul satului toți sunt de o părere și un gând: ca să se lătească și sporească cât mai mult pomii nobili prin grădinile, pământurile și fânațele noastre. Aceste ordinațiuni au în vedere deoparte propriul nostru interes și folos, de altă parte este chiar și interesul, folosul și mărirea țerei ridicat prin aceasta, pentru-că acum cu trenul umblă și oameni străini prin țeara noastră și dacă ne ved grădinile noastre destul de mari și potrivite pentru cultura pomilor, pline de scăieți și alte buruieni nefolositoare, ba unele poate chiar stricăcioase și veninoase, dacă ne ved piețele, stradele, drumurile, rîurile și câmpurile noastre pârjolite de arșița soarelui și fără nici un pom sau arbor pe ele, de sigur că nu ne vor lăuda, de sigur că nu vor zice, că suntem un popor cult și de sigur, că vor mai spune sau scrie și altora, că cum e în țeara noastră.

Pe lângă aceste foloase obștești așa zicând, pomăritul ne mai aduce și un folos deosebit prin poamele lui, cari sunt o adevărată binecuvântare a lui D-zeu pentru cel sărac, ca și pentru cel bogat. Pentru cel sărac, pentru-că le mănâncă une-ori în loc de altă mâncare sau legumă de post, ear' pentru cel bogat, pentru-că le mănâncă în urma altor mâncări mai grase, sau le pregătește în felurite moduri, pentru a le pute păstra timp mai îndelungat pentru anul întreg.

Poamele au acea însușire deosebită, că potolese și stîmpără setea și curăță sângele din trup de materiile de prisos sau stricăcioase. De aceea le și recomandă doctorii de multe-ori și celor slabi sau betegoși.

Ca în toate afacerile economice, așa și în privința culturai pomilor America ne-a luat pe dinainte, de oare ce numai în anul 1894 s'au esportat din Statele-Unite persece în preț de 140 milioane de florini.

În Franța un orașel mic cu numele Boulbon esportază (vinde) pe an persece în preț de 75 mii florini, un sat mic cu pământ petros cu numele Cavaillon esportază mandule în preț de 15 mii florini pe an. Orașul Lyon vinde pe an castane în preț de două milioane florini.

Ținutul Mühlhausen din Germania esportază cireșe în preț de 140 mii florini pe an. În Germania, în mai multe ținuturi, economii au împușinat cultura bucatelor pe contul pomăritului și al economiei de vite, sămănând pentru nutrirea acestora o parte însemnată a câmpurilor cu plante de nutreț, precum sunt: trifoiul, luțerna, spergula ș. a.

Serbia esportază prune sau rachiu fabricat din aceea în preț de 12 milioane florini pe an, ear' Bosnia în preț de 10 milioane florini.

În patria noastră cele mai vestite ținuturi de pomărit sunt: Crișul-mare și Kecskemét, cari în anul 1894 au esportat persece, alune și struguri în preț de aproape o jumătate de milion florini. Orașelul Göncz esportază persece în preț de 12 mii florini pe an. Murășul-mare vinde pe an struguri în

preț de 300 mii fl., ear' Maramureșul a vândut numai în anul 1895 mere în preț de 256 mii florini.

Dar' să nu mergem așa departe! Aci e Cisnădia, despre care deși nu amintește nimic statistica, totuși credem, că și ea esportază cireșe în preț tot așa de mare ca și orașelul Göncz din comitatul Torna.

Pe când scriem acestea, trimișii (agenții) fabricilor mai mari cutreeră satele și ținuturile încărcate de pomi, cumpărând merele și perele de prin grădini, pentru a fabrica din ele vin sau a le vinde prin cele orașe mai mari ca poame de mâncare.

Economii, cari au poame multe și bune, sigur că și în est-an vor strînge parale frumoase din vinderea acelorora și nu vor fi siliți să-și vîndă bucatelile din gura copiilor, ca să-și poată plăti dările și aruncurile comunale, comitatense și de stat.

Aceste câteva dovezi, credem că sunt de ajuns, pentru a se pute constata de ce însemnată și folos mare este pomăritul și ce păcat mare fac aceia, cari își lasă grădinile lor destul de mari, fără nici un pom în ele.

Aceasta nu mai merge! Auzim la tot pasul văierări, că economii nostri nu mai pot răsbi cu atâtea daturi și cheltuieli. Să căutăm să mai cultivăm deci și alte ramuri economice, să nu rămânem tot numai singur cu plugul. »Să dăm dovezi la lume«, se zice într'o frumoasă poezie despre vitejia noastră strămoșească, ear' eu zic cu acest prilej: Fraților economii! »Să dăm dovezi la lume«, că nu suntem un popor care desprețuește pomăritul.

Ioan Georgescu.

Săcara.

După grâu cultura cea mai extinsă o ocupă săcara. Această sămănătură este cunoscută în țeara noastră numai dela venirea Hunilor.

Săcara are asemenea mai multe specii, precum săcara ordinară, săcara albă sau franceză (montagne), săcara tufoasă sau a Sfântului Ioan cum se mai numește ș. a. Aceasta din urmă ar trebui cultivată și pe la noi, de oare-ce dintr'un grăunț se desvoaltă câte o tufă întreagă.

Săcara reușește chiar în pământul acela, în care nu reușește grâul, și anume: în pământul nésipos-petros și puțin umed. De aceea se și cultivă acolo, unde grâul nu prosperează din cauza pământului și a climei.

Pentru cultura săcării se recer aceleași recerînțe ca și pentru a grâului, cu acea deosebire, că săcara nu e prea bine de a se sămăna în arătura proaspătă, ci numai la câteva zile după-ce aceea s'a mai așezat încâtva.

La cultura săcării, în ținuturile mai răci și sterpe, să nu lipsească nici gunoiul, căci lipsind acesta nu prea reușim cu ea.

Sămănța de săcară, care încă trebuie curățită în triure, se seamănă pe jugărul catastral tot atâta, ca și de grâu. Sămănatul ei se poate face ceva mai de timpuriu decât al grâului.

E de însemnat, că firele de săcară pe timpul răsăritului apar într'o culoare

roșcată, care pe încetul se schimbă în verde ca și la grâu.

La cas, când holdele de săcără cresc prea tare toamna, să pot paște cu vitele, ear' primăvara de cumva stă apa pe ele, trebuie făcute anumite șanțuri pentru scurgerea aceleia.

În privința producțiunii, săcără une-ori întrece grăul, de oare-ce lasă mai multe grăunțe decât acela. I. G.

SFATURI.

Vinul de poame.

Acum când se face din an în an tot mai puțin vin de struguri, din cauză că o parte a viilor este atacată de filoxeră și alte boale, este prea firesc ca oamenii, cari au mai multe poame să încerce fabricarea vinului de poame. Cel mai bun vin de poame se poate face din merele și perele iernatice; din cele vâratice încă se poate face, dar' acela nu se prea poate conserva timp mai îndelungat.

Pentru scopul facerii acestui vin, poamele se culeg când sunt deplin coapte, apoi se pun la un loc svântat, unde se lasă să steie în grămadă timp de două săptămâni, pentru a se pute concentra astfel mai bine materia zahăroasă în ele. După două săptămâni se pot călca la teasc, care mai întâiu trebuie bine spălat. Drevele călcate în teasc se bagă apoi în niște ciubere s'au căzi, unde se mai lasă timp de 24 ore și numai după aceea se storc.

Mustul stors se strecoară bine printr'o sită, apoi se bagă în buți, cari dacă sunt cu drojdi de vin, sunt cu atât mai bune. Buțile cu vinul de poame se așează apoi în pivniță, care trebuie să fie destul de caldă-roasă, ca acela se poată ferbe cât mai curând. Pentru a grăbi ferberea acestui vin se încălzesc câteva căldări de must, care se toarnă apoi peste cel din buți.

Până-când începe să fearbă vinul de poame, buțile trebuie ținute destupate și umplute mereu cu alt must, ca să nu rămână goale. După-ce a fert vinul se poate și astupa butea, așa ca ceput să nu se prea îndese, ci să se lasă să poată și răsufli.

Pentru a da vinului de poame oarecare miros și gust plăcut, unii mai pun în el și scortșoară pisată, zahăr topit, coajă de citroană ș. a. Vinul de poame se tractează mai departe ca și cel de struguri. Unii susțin, că vinul de poame este mai bun dacă nu se trage, alții din contră susțin, că și acela trebuie tras primăvara de pe drojdi. Unii earși fac vinul de poame amestecând două părți de mere cu una de pere, alții îl fac deosebit de mere sau pere. În pivnițele cu vin nu e bine a se ține buțile cu varză, brânză sau alte mâncări care miroasă greu și răspândesc un miros care ușor poate străbate în vinul din buți.

Stîrpirea muștelor din casă.

Cele mai multe mijloace, precum sunt: hârtile otrăvite, cleiul ș. a. aflate până acum pentru stîrpirea muștelor, puțin folosesc. Acum de curând s'au făcut încercări cu frunze uscate de lobenițe (bostani), cari au avut deplin succes. Anume se iau frunze uscate de lobenițe, apoi se pun într'un vas cu cărbuni aprinși în mijlocul casei, după-ce mai întâiu s'au închis bine ușa și ferestrele. Fumul, ce se produce din frunzele numite înecă toate muștele din locuință, ear' acelea, cari ar mîi rămâne și după aceea în casă, când se des-

chid ferestrele, »fug ca dracul de tîmăie«. De sine se înțelege, că și omul și paserile de casă, trebuie să ese afară până-când se afumă casa.

Stîrpirea muștelor din grajduri.

Este îndeobște cunoscut, că muștele fac multă neplăcere și molestează deopotrivă pe oameni, ca și pe animale. Oamenii însă totuși sunt mai bine provăzuți împotriva lor prin vestmintele, cari le acoper trupul. Dar' bietele animale trebuie să sufere mai mult dela aceste insecte stricacioase, de oare-ce până acum nu s'a putut afla un mijloc sigur împotriva lor. Se știe, că rândunelele și unele paseri stîrlesc mulțime de muște. Acum de curând niște economi au lăsat mai multe ciuburi de rândunele în apropierea grajdurilor, ba chiar și prin acelea, și în urmă s'au convins, că acelea le-au stîrpit mai cu desăvîrșire muștele din grajduri și astfel vitele ținute în acelea au fost încâtva scutite de acești oaspeți nechemăți și neplăcuți ai caselor și grajdurilor noastre.

Societatea comercială „Mercur”.

Dintre societățile noastre comerciale în anul acesta de gestiune (30 Iunie 1898 până la 30 Iunie 1899) primul bilanț ni-l-a prezentat societatea comercială »Mercur« din Dej.

Deși la prima ochire acest bilanț se prezintă nefavorabil, căci e încheiat cu o pierdere de peste 2000 fl. — ținând cont de împrejurările în care societatea a lucrat în anul încheiat, nu putem zice că bilanțul ar fi descurajator.

Luând în seamă saldurile diferitelor conturi ne putem convinge, că direcțiunea societății a încheiat afaceri destul de circumspecte. Suma creditelor asemnate e destul de solidă, căci abia atinge cifra de 11 mii florini.

În situația precară în care se află negoțul țerei noastre de câțiva ani, în urma îngrijitoarelor stări economice și mai ales în urma slăbimii recolte ale agriculturii, precauțiunea de a nu forța prea mult capacitatea de credit a întreprinderilor comerciale este nu numai o bună tactică, ci chiar un merit din partea conducătorilor de afaceri.

Direcțiunea societății »Mercur« are acest merit, pentru-că nu și-a încărcat magazinele cu mărfuri prea multe — aduse pe credit, ci precum apare din bilanț s'a restrîns la minimum posibil așa, că la încheiere abia avea un asortiment de aproape 30 mii fl.

Și dacă pe lângă toată conducerea constiențioasă, bilanțul anului de gestiune 1898/99 s'a încheiat cu un deficit de peste 2000 fl. — pentru asta direcțiunea nu poate fi învinovățită, căci societatea a avut să se lupte acum la început cu mari greutăți și cu multe neajunsuri provenite parte și din formațiunile comerțului în general, parte apoi din concurența cinstită și necinstită la care a trebuit să-i facă front puternic. Mai adăugați apoi că noi Românii și cu deosebire poporul dela sate neputând pătrunde importanța și foloasele societăților, nu se însuflețește încă pentru întele societăților și astfel nu spriginește îndeajuns activitatea negoțului național și societar.

Societatea »Mercur« pe lângă aceste a avut să îndure în anul trecut și pagube enorme prin focul — care pus de mână sacrilegă a tăciunit magazinele societății, nimicind mărfuri în valoare de mai multe mii fl.

Luând toate aceste în considerare ori-cine va aproba judecata spusă asupra bilanțului soc. com. »Mercur«, că adevărat deși acest bilanț nu e mulțumitor — nu este nici descurajator.

Pentru-ca să putem judeca mai detaliat activitatea societății ar fi trebuit să fi văzut și »contul profit și pierderi«, care ne da convingătoare lămuriri și tocmai pentru asta rău a făcut direcțiunea soc. »Mercur« că n'a dispus și publicarea acestui cont.

Asupra activității și rezultatelor obținute de societățile noastre comerciale vom mai reveni — mai pe larg — când vom avea la dispoziție și bilanțele celorlalte societăți comerciale ce le mai avem. V. C. O.

Știri economice.

Orz de Hanna. Vestim prin aceasta pe proprietarii, cari au cumpărat dela noi sămînță de orz Hanna, că direcțiunea bereriei *Habermann* de aici îmbie pentru orzul, ce i-s'ar vinde, prețul cel mai favorabil. Vînzătorii de orz să-și câștige dela comitetul »Reuniunii economice săsești« (strada Pintenului nr. 2) o adeverință despre orzul pus în vînzare.

Această adeverință se poate lua ori-când în primire. Li-se recomandă vînzătorilor a preda numitului comitet drept mostră circa $\frac{1}{2}$ litru orz și totodată a-l încunoștiința cât orz dorește a vinde în hectolitri.

Sibiu, 6 Septembrie n. 1899.

Comitetul.

Carne din România la Berlin. Peste câteva zile se face primul transport de carne dela abatoriul din Iași pentru piața Berlinului.

Carnea va fi espedată în ciosvirte de câte 100 chilograme, în vagoane închise și cu trenul Constanța-Berlin.

Di Dr. Istrati, ministrul lucrărilor publice, a redus foarte mult taxa pe căile ferate dela Iași la Ițcani, spre a înlesni astfel esportul carnei.

Se știe, că mai anii trecuți era proiect să se exporteze carne la Viena. În acest scop Dr. Lueger, primarul Vienei era să meargă în persoană la Iași, la inaugurarea abatoriului. Ungurii însă, cari se temeau de acest plan au intervenit, și pe urmă i-s'a dat primarului Vienei a înțelege, să nu mai ostenească.

Fabrică nouă în Bănat. Comerțiantul de bucate Armin Braun din Becicherecul-mare în tovărășie cu Fürstner, fost director al fabricii de covoare și cu Stefan Mokry, vor înființa în Becicherecul-mare o fabrică de ulei de ricină. Lucrările pregătitoare au înaintat deja așa de mult, încât probabil că în toamna viitoare fabrica își va începe deja funcțiunea. Economii producători ai sămînțelor de lipsă la fabrică vor căpăta avans de 20 fl. fără camete. Condițiunile de producere și valorisare a sămînțelor se vor face economilor cunoscute într'un apel, pe care înființătorii fabricii îl vor publica în curând.

Telefon la Bistra. Oficiul silvanal din Sebeș comitatul Sibiu, s'a decis să introducă, pentru trebuințele proprii, telefon între Sebeș și Bistra cu stațiunile Sebeș-Căpâlna-Șugag-Teu și Bistra. 1500 stlpi sunt deja gata și în curând vor fi ridicăți.

„Reuniunea română de înmormântare din Sibiu“, despre care făcuserăm amintire pe la sfârșitul anului trecut, precum aflăm din isvor competent, este pe cale de a se înființa. Liste de înscriere se află la părintele *Nic. Togan*, capelan protopopesc; *Constantin Dimian*, administratorul parohiei din suburbiul-de-jos; *Toma Joandrea*, învățator la școala populară din suburbiul-Iosefin; la cassarul Reuniunii sodalilor români *Florea Crucița* și la *Victor Tordășianu*, funcț. consist. La înscriere se solvește 1 fl. drept taxă de înscriere. Atragem atențiunea inteligenței, meseriașilor și a țeranilor asupra acestei înprinderi folositoare.

Expoziția agricolă dela Seghedin a fost deschisă cu mare pompă Duminică, în 3 l. c. La deschidere a fost și archiducele *Iosif*. Cele mai multe societăți și-au avut trimișii lor. Din partea Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului a fost trimis dl profesor *D. Comșa* și preotul din Racovița, *Florian*.

Tirgul din Sibiu. Joi s'a început în Sibiu tirgul de oi și a ținut până Sâmbătă.

Tirgul a fost destul de bine cercetat. Prețurile au fost mai mult urcate. Cumpărători în număr potrivit. În total au fost minate în tirg aproape 8000 oi — din care s'au vândut la 3000. Prețurile au variat: la oi mari 6—10 fl. părechea, la oi mari de munte 8—12 fl. părechea. Cea mai scumpă păreche s'a vândut cu 13 fl. 50 cr.; la berbeci 10—12—15 fl. părechea; la noatini între 3—5 fl.; cei mai scumpi s'au vândut cu 6 fl. părechea.

Cele mai multe oi au fost din comunele: Poiana, Tilișca, Vale, Cacova, Gârbova, Dobârca etc.

Față de tirgul din anul trecut acesta a fost mai bun. Atât minători, cât și cumpărători au fost mai mulți. Mulțimea oilor aduse la tirg se esplică prin faptul, că ciobanii ardeleni trecuți în România au venit cu oile acasă, de oare-ce pășunatul pe acolo e foarte slab în anul acesta.

Vineri au fost minăți în tirg și vre-o 270—300 porci. Purceii de 7—8 săptămâni s'au vândut cu 3—4 fl. Grășuni (de 5—7 luni) cu 15—20 fl. Purcelele se caută foarte mult.

FELURIMI.

Nutrirea vacilor de lapte la Berlin.

Poliția din Berlin după-cum spune »La Recueil Vétérinaire« a dat o poruncă prin care se oprește întrebuințarea unor nutrețuri, la vacile de lapte a căror lapte e întrebuințat la creșterea copșilor.

Nutrețurile oprite sunt: 1. Rămășițele industriale ca acelea-ce rămân dela fabricarea spirtului, melasele și preparatele de melase borhotul de cartofi, făină de orez, sânge neuscat, turte de muștar și de bumbac; 2. Bobul, sămânțele de mazărice și lupinul zdrobit; 3) Paietele de mazăre, bob, linte, mazărice și lupin; 4. Napii și cartofii cruzi; 5. Foile de napi, de varză și alte nutrețuri verzi; 6. Resturile dela bucătărie; 7. Nutrețurile de ori-ce natură mucezite, roncezite, putrezite, devenite acre sau stricate.

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Cele patru operațiuni fundamentale.

Modele de lecții de fond din Aritmetică.

Lucrate după planul »Trepțelor formale«. Pentru bieniul II. (clasa III. elementară nedespărțită), de *Iuliu Bîrou*, inv. în Ticvaniu-mare.

LECȚIUNEA I.

Adunarea.

Nota: Când e la începutul prelegerilor premerge: rugăciunea și notarea absentelor; apoi urmează: 1. Predarea lecțiilor: a) lecțiile indirecte (ocupațiunile silente); b) lecțiunea directă; — și 2. Cercetarea și corectarea lecțiilor indirecte și pauza sau recreația.

I. Predarea lecțiilor.

1. Lecțiunile indirecte.

Notă. Lecțiunile indirecte se trec numai prin a III-a treaptă formală: »Aplicarea«.

Bieniul III. (clasa V., VI.) 1. Școlari, din bieniul III., ce lecție aveți la Geometrie? (... măsurarea suprafeței drept-unghiului). Să copiați pe tăblițe următoarea problemă din Geometrie, ce vi-o dictez și scriu eu pe tablă, ca s'o rezolvați apoi în liniște.

»Care e suprafața unui agru, a cărui lungime (basă) e de 315·8 m. și lățime (înălțime) de 465 m.«?

2. Ce veți copia pe tăblițe? (... problema de pe tablă). Ce vi-se cere să aflați aci? (... suprafața agrului). Ce formă are agrul? (... drept-unghiul sau oblung). Cât îi este de mare lungimea sau basa? (... 315·8 m.). Dar' lățimea sau înălțimea? (... 465 m.). Fiindcă agrul are forma unui oblung, ce veți face, ca să-i aflați suprafața? (... îi vom înmulți mărimea bazei cu mărimea înălțimei și atunci productul ne va arăta mărimea suprafeței agrului).

3. Bine! Scoateți tăblițele: 1, 2, 3! Copiați problema și o rezolvați în liniște!

Bieniul I. (clasa I. și II.) 1. Școlari, din bienul I., ce număr ați învățat în lecția trecută la Aritmetică? (... 4). Veți copia pe tăblițe și veți face exercițiile acestea, ce vi-le scriu pe tablă:

$$\begin{array}{lll} 3+1-3= & 4-2+1= & 4\times 1:4= \\ 2+2-2= & 4-3+2= & 3\times 1:3= \\ 1+3-1= & 4-4+3= & 2\times 1:2= \end{array}$$

2. Ce veți copia și face pe tăblițe? Ca să nu greșiți, vă voi îndruma eu. Aveți aici: $3+1-3=$. Câte am aflat noi că fac $3+1$? (... 4). Dar' $4-3$? (... 1). Prin urmare $3+1-3$ câte fac? ($3+1-3=1$). Bine! Uitați-vă și aici! Aveți: $4\times 1:4=$. Câte am aflat noi că fac 4×1 ? (... 4). Dar' $4:4$ câte fac? (... 1). Prin urmare $4\times 1:4$ câte fac? (... $4\times 1:4=1$). În modul acesta veți rezolva și pe celelalte exerciții!

3. Scoateți tăblițele: 1, 2, 3! Copiați și lucrați aceste exerciții în liniște!

Bieniul II. (clasa III, IV) Școlarii, din clasa IV., să ascultați cu atențiune, la cele-ce voi vorbi cu cei din clasa III.

(Va urma).

Despre jocurile de băieți.

De *Petru Roșca*, profesor.

(Din progr. gimnas. din Brașov).

(Urmare).

Timpul destinat pentru joc se nu fie prea scurt; experiențele făcute ne-au învățat, că în medie 2 ore sunt tocmai deajuns. Ocupațiunea privată a școlărilor nu se alterează prin joc, fiindcă jo-

curile sunt pentru școlari o adevărată recreare. Ar fi de dorit, ca participarea la aceste 2 ore de joc să fie obligată pentru toți școlarii. Un regulament de școală din Anglia zice: »Fiecare școlar trebuie să iee parte la jocuri; băieți cam de aceeași etate joacă împreună; numai acei școlari se scutesc de participarea la jocuri, cărora li-s'a oprit aceasta prin medical institutului. Jocurile se aranjează de prefect*) și fiindcă totdeauna sunt de față și profesori, ușor se poate pune stavilă la ori-ce esces de zel sau unei atitudini dure și necioplite«. În Germania s'a esperiat, că a constrînge pe elevi în mod rațional la participare nu strică nimic. Până la anul 1895 a fost jocul obligatoric introdus la 139 de școale medii, și experiențele făcute la aceste institute au fost pe deplin multumitoare. »Eu însumi«, zice profesorul H. Raydt, »am avut dese-ori ocaziune a observa cum școlari, cari numai presiunii cedând se apropiu fără nici o voce de locul de joc, deveniau în decursul jocului vioi și voioși, ear' mai târziu se prezentau bucuroși la joc«. Klumpp zice »că o tinerime moroasă și obstinată, prin introducerea jocului obligatoric în scurt timp s'a schimbat cu desăvîrșire în favorul ei«. Dacă școala recunoaște nu numai efectele bune igienice ale jocului, ci și cele educative, atunci ea trebuie să se îngrijească, ca toți școlarii să se facă părtași de ele. Dacă jocurile nu sunt obligate, atunci chiar acei școlari, cari au mai mare trebuință de ele, nu iau parte.

Sunt jocuri mai mari, la cari se cere un număr anumit de participanți; în cas că jocul nu este obligatoric, azi va lipsi unul, mâne doi sau mai mulți și astfel jocul nu se va pute exercita regulat, ceea-ce de bună-seamă disgustă și pe acei elevi, care cu cea mai mare bucurie și plăcere s'au apucat de el, și îi face, ca în fine să-l neglige și ei, și să nu se mai prezente la locul de joc. Mai este a se lua în considerare încă și împrejurarea, că dacă jocul nu e obligat, de bună-seamă se va afla un număr oarecare de școlari, cari vor spune acasă, că ei merg să participe la jocuri, de fapt însă ei vor merge prin alte locuri petrecând timpul în mod neiertat, scusându-se când se vor întoarce târziu acasă cu minciuna, că jocul de astă-dată a fost atât de interesant, încât nu s'au putut despărți mai curând de el.

Pentru înflorirea jocurilor e de cea mai mare însemnătate, ca ele să se aranjeze sub supravegherea și conducerea unui profesor; o stare ideală ar fi, dacă acest profesor ar fi profesorul de clasă. La clasele inferioare este o astfel de conducere absolut necesară. Să punem cazul, că avem într'o clasă 50 de școlari; — atunci va fi un lucru foarte greu ca ei să se hotărăscă pentru un joc anumit; unii vor dori să joace un joc, alții altul și astfel se va perde cu discuțiuni și certuri o mulțime de timp fără nici

*) Prefecții sunt școlari mai mari, cari în Anglia se întrebuințează mult la susținerea disciplinei școlare.

un folos. În decursul jocului încă se nasc ușor diferențe de păreri și certuri și dacă nu este un om cu autoritatea de lipsă de față, care să împace spiritelo agitate, în multe casuri școlarii se îndepărtează certați și astfel jocul se strică. Profesorii, cari supraveghează jocurile, nu trebuie să se fi specializat anume în această direcțiune, să recere numai ca profesorul conducător să aibă o inimă caldă pentru educația morală a școlariilor, cari sunt lui încredințați, și astfel de profesori știu că avem în sinul corpului nostru profesoral îndeajuns. Puținele reguli, cari sunt de lipsă pentru aranjarea jocurilor ușor 'și-le poate însuși fiecare profesor. De dorit ar fi însă, ca din când în când să se esmită câte un profesor mai tânăr din partea fondului »Coresi« pentru a lua parte la cursurile de joc ce se țin vara în Budapesta.

Se naște acum întrebarea, să participe în mod activ profesorul conducător la joc sau nu? Dacă profesorul este încă tânăr și sănătos, posedă puterea și agilitatea de lipsă și vioiciunea și elasticitatea tinereții, cari și în joc să-i asigure o superioritate asupra școlariilor, atunci el de bunăvoie va lua cu acea vioiciune parte la joc, care îi asigură alipirea și iubirea elevilor. Un profesor mai înaintat în etate, de o constituție mai debilă, căruia îi lipsește și agilitatea și destrețea recentă, la nici un caz să nu participe la joc. În genere nu este dat fiecărui profesor să facă trecere dela

educătorul, care învață, admoniază și în cas de lipsă chiar și pedepsește pe elevi, la șoțul lor de joc nepreocupat, ceea ce este neapărat de lipsă, dacă e, ca participarea profesorului la joc să nu-și peardă toată însemnătatea ei. Pentru aceea pretensiunea, ca profesorul să iee parte la joc, nu poate fi generală, ea depinde totdeauna dela individualitatea respectivului profesor. (Va urma).

Biblioteca despărțământului Turda.

La adunarea generală a despărțământului Turda a »Asociațiunii« s'a fost decis să se inițieze în Turda și jur o colecție de cărți pentru biblioteca populară, ce e să se înființeze.

Colecția s'a efectuat în orașul Turda cu un succes destul de mulțumitor. Stimulatele d-șoare Augusta Vlăduț și Ni-

nica Codarcea au umblat de-arîndul la toate familiile inteligente din Turda și au colectat cărți în numele despărțământului pentru »biblioteca populară«. Urmează, ca asemenea colecție să se facă conform concluderilor aduse, și în jur. Domnii preoți și învățători luând în considerare greutatea unei astfel de colectări, ar face tare bine, ca cu ocazia venirii lor prin Turda să aducă înșiși în persoană cărți de acelea, pe cari voesc să le doneze pentru biblioteca populară și să le predea dlui director al despărțământului.

Tot astfel ar fi de dorit, ca domnii editori de cărți românești să-și țină de datoriță a dona câte un exemplar și pentru biblioteca noastră, și-ar achita numai tributul datorit de unul fiecare culturi naționale.

Turda, 6 August 1899. m.

Soldați turci.

Din trecutul nostru.

— Istoria Moldovei. —

Ioan Vodă-cel-Cumplit.

(Urmare).

Nici-odată istoria nu ne arată pe un popor mai mic, chemând la războiu mai fără sfială pe un uriaș al timpului, cum pe aceste vremuri uriașul temut al Europei era Turcul!

Primind îndrăznețul răspuns al Domnului Valah, Sultanul Selim vesti, că Ioan-Vodă e alungat din scaunul Moldovei și în locul lui e numit Petru, poreclit Petru-cel-Schiop, frațele lui Vodă din Muntenia.

Și dete poruncă comandantului său militar din Nicopole, supușilor săi Munteni și Ardeleni, să intre cu oștile în îndărătnica Moldovă. Ba trimise un ciauș (sol) și la regele Poloniei, dar' acesta trecând prin Moldova, fu prins și împedecat a ajunge la țintă.

Față cu puternica întovărire în contra lui, lui Ioan-Vodă îi rămase singurul sprigin

poporul seu moldovean și o mână de Cazaci, cari se formaseră peste Nistru într'un fel de stat de sine, și cu cari Ioan se afla bine. Cazacii erau mai mult niște bande de jefuitori îndrăzneți și cu capu a mână, cari dădeau năvală prin vecini și răpeau cu cruzime. Pe acestia îi chemă Ioan-Vodă într'ajutor contra puternicilor Turci. Le făgădui plată mare. Și Cazacii veniră bucuroși. Veniră 12 centurii (un fel de companii). Era chiar în primăvară, prin Martie Ioan-Vodă făcu Cazacilor o primire strălucită, cu bubuituri de tunuri, cu sunete de trîmbițe, timpane, etc. El era cu ai săi sub corturi la marginile Iașului. Aci dete un prânz strălucit, la care Cazacii căpătară daruri de aur și de argint. Cunoscându-le slăbiciunea după averi, istețul Vodă aceasta li-o ghidilea spre a le face plăcere. Șese buți mari cu vin bun fură apoi destupate și golite de cei 1200 de Cazaci în sănătatea lui Vodă-Ioan.

»Nu sunteți decât 1200, le zise Vodă, dar' fiecare sută din voi face cât o mie!« Și însuflețirea cuprinse pe toți neînchipt.

Și Ioan-Vodă fu străbătut în tot sufletul său de credința tare, că din războiu el va eș biruitor și păgânii spulberați!

Și credința lui asta și-o întemeia pe următoarele socoteli: El fusese în oaste și la Poloni și la Tătari și la Turci și la Germani, și, om cu minte tare ageră peste tot locul el a băgat de seamă ce e bine în armate și ce rău, ce au bune și ceea ce le lipsește și ce e mai de folos în războaie, și așa văzuse el, că o armă de cea mai mare lipsă în războiu e artileria (tunarii). De aceea, el în cei doi ani de domnie își și introduse tunurile

în număr de 200 în armată, cifră foarte mare pe acest timp, dacă ne gândim că de pildă armata franceză de zece-ori mai mare, abia peste vre-o 30 de ani mai târziu ajunse a avea 100 de tunuri!

Asemenea băgase Ioan-Vodă de seamă că lumea toată ține grozav la trupele de călăreți, pe când trupele de pedestrași sunt de 10 ori mai de folos în luptă ca călăreții, că un batalion de pedestrași bine înarmați îți bat două regimente de călăreți ori și mai mult! El se încunjură dară cu mulți pedestrași, ear' călăreți numai puțini, de trebuință. Așa că și într'un fel și într'altul, el se simțea mai presus de dușmanii cari erau mai greoi, mai rău întocmiți ca trupe.

Și apoi încă ceva: Pe atunci puținele tunuri ce le aveau și alte oștiri, erau așa de mari și grele, că adesea nu mai puteau fi îndreptate de tunari și rămăneau netrebnice pe câmpul de luptă, dacă li-se schimba ținta. Ioan-Vodă încă își fabricase tunuri de fer, mici, ușurele, și așa întocmite, că dacă 'i dădea unuia

foc, nu împuşca numai odată, ci urmau 6 ori 8 puşcături după oaltă! Era un fel de tun-revolver! O minune a vremii!

Duşuanii porniseră asupra ţerei din trei părţi: 20.000 Turci dela Nicopole, 40.000 Munteni şi vre-o 2000 de Săcui ardeleni.

Ioan Vodă îi aştepta cu inimă tare, cu poporul întreg ridicat în jurul lui şi cu cele 12 sute de Cazaci, şi a luptat, precum vom arăta, o luptă ce trece acuşi peste închipuirea omenească, apărându-şi moşfa şi neamul, şi cercând a zdrobi jugul păgânătăţii!

Răvaşul şcolăii.

Învăţătorii autori. A eşit zilele acestea în tipar broşura: *Disciplina cu devotamentul şi iubirea în serviciul educaţiunii*, de vrednicul învăţător *Ioan Dariu*. Sibiu, 1899.

Ştiri şcolare din Blaj. Cu începutul anului şcolar 1899—1900, în locul şcolăii normale de băieţi din Blaj s'a deschis şcoala de aplicaţie (praxă) cu şese despărţăminte, (prof. Teodor Văndor), şcoala de meseriaşi, având ca profesor pe Petru Ungur, şi şcoala de repetiţie împreună cu cursul de agronomie, având ca prof. pe Nicolae Pop.

— Înscriserile la şcolăile din Blaj s'au început în 6 Septembrie n. Până Vineri la amezai, la şcoala de fete erau înscrise 74 eleve, dintre cari 41 interne. La internatul de fete de altcum sunt însinuate deja 70 eleve, numărul complet. — La gimnasiu până în 8 a. c. înscrierile arată cifra de 390 studenţi ordinari şi 2 privaţişti. Dintre acestia s'au înscris în cl. I.: 72, în cl. II.: 77, în cl. III.: 46, în cl. IV.: 50, în cl. V.: 52, în cl. VI.: 46, în cl. VII.: 35 (2 privaţişti), în cl. VIII.: 12. Primele două clase sunt paralele.

Cursul pedagogic, proiectat a se înfiinţa pe lângă internatul şcolăii de fete a *Asociaţiunii* se deschide de sigur la 1/13 Septembrie. Până acum s'au înştiinţat 10 eleve. Cursul acesta se combină cu cursul suplimentar de până aci, cu adausul unor studii pedagogice, pe cari le vor propune profesori dela seminarul din loc: Dr. D. P. Bărcianu, Dr. Şpan şi Dr. Stroia. La suportarea cheltuelilor de vre-o 800 contribuie şi Reuniunea femeilor din Sibiu cu o parte însemnată. Restul se acoperă din didactrul şcolăii. Cursul are caracter privat şi serveşte numai pentru prepararea elevelor, cari vor voi să facă examen la vre-o preparandie de ale noastre. O publicaţiune oficială se va da deosebit.

Inspectorate de şcolă în Bănat. Conform informaţiunilor unei foi din Panciova, ministrul de culte va înfiinţa cu începere dela 1900 un nou inspectorat de şcolă în comitatul Timişului, cu sediul în *Vârşeş*, ear' cu începere dela 1901 în Torontal unul cu sediul în *Panciova*. Agendele acestor inspectorate le va prevedea câte un subinspector.

Sfinţire de şcolă. În 17 Septembrie n. se va face sfinţirea şcolăii nouă gr.-or. din *Cuveşti*, protopresbiteratul Lipovei, cu care ocaziune se va aranja şi o petrecere populară.

Concursuri şcolare. Sunt de ocupat posturile învăţătoresci dela şcolăile gr.-or. din: Glâmboc, Streja-Cârţişoara, Ucea-superioară (ppresbiteratul *Avrigului*), termin de concurs 20 zile, şi Bucium-Cerbu, Bucium-Isbita, Bucium-Sat, Buninginea, Cărpiniş, Ciuruleasa, Roşia cu Corna, Petrângenii cu Valea-Bulzului, Trêmpoele, Zlatna cu Vultori (ppresb. *Abrudului*), termin de concurs 30 zile. Salar 300 fl. (la B.-Sat şi Zlatna 400 fl.) şi accesoriile. — Sunt de ocupat po-

sturile învăţătoresci la şcolăile gr.-or. din: *Sittelek*, protopresbiteratul Tincei, termin de concurs 26 Septembrie v., *Macea*, protopresbiteratul Chişineului, două posturi, termin de concurs 3 Octombrie v. (diecesa Aradului) şi *Băseşti*, protopresbiteratul Făgetului (diecesa Caransebeşului), termin de concurs 30 zile. Salar 300 fl., respective 350 fl. (Macea) şi accesoriile.

Soldatii turci.

— Vezi ilustraţia. —

În cărţile vestitului nostru poet *George Coşbuc*, cari sunt: *Răsboiul nostru pentru neatarnare* şi *Povestea unei coroane de oţel* se descriu atât de frumos vitejiile soldaţilor români din răsboiul împotriva Turcilor, precum şi greutăţile ce au avut acestia să supoarte în luptă cu nişte oameni cruzi, sălbatici şi fără milă şi cruţare faţă de creştini, cum au fost soldaţii turci, veniţi de prin ţinuturile Asiei.

În jurul de azi dăm două chipuri de-ale acestor soldaţi. Unul, cel din stânga este un *başibuzuc*, cel mai sălbatic soi de cătane turceşti, ear' cel din dreapta e soldat de linie la post.

CRONICĂ.

Szell şi Româncea. La esposiţia economică din Seghedin despărţământul comitatului Timiş a dus şi patru fete (o Şvăboaică, o Română, o Sârboaică şi o Unguroaică). Ministrul-president Szell a agrăit pe fiecare, apoi întorcându-se spre *Maria Solomon*, fiica judeului comunal din Bazos, a zis următoarele: Rar am văzut fată așa frumoasă.

Pentru biserică. D-na *Ecaterina Covrig* din Galda, a donat pentru clădirea bisericii gr.-cat. din Dumitra 50 fl.

— D-na *Aurelia Solomon*, directoara internatului de fete din Blaj, a donat bisericii din Ludoşul-mare două rinduri de ornate preoţeşti, unul pentru sërbbători şi altul pentru înmormântări, în preţ de peste 100 fl.

Sfinţire de biserică. Duminecă, 17 Septembrie n., se va face sfinţirea nou edificatei biserici gr.-catolice din *Bucium* (comitatul Sălăgiu).

Nou avocat român. Ni-se scrie din Murş-Oşorheiu, că *Dr. Georgiu Simon* din Sălciava de jos, în 7 Septembrie a făcut cu strălucită isbândă censura de avocat.

Capela păcii. Joi în 7 l. c. s'a sërbbat în *Carlovş* aniversarea *duo-centenară* a sfinţirii capelei ridicate în dealul *Svabska* pe locul unde s'a încheiat şi subscris pacea prin care Transilvania în 1699 a trecut dela Turci sub sceptrul Habsburgilor. În 26 Ianuarie 1699 s'a subscris vestita *pace dela Carlovş* între *Leopold I.* şi Sultanul *Mustafa*. La pertractările de pace Leopold era reprezentat pri conţii *Ottin* şi *Schlick*, ear' Sultanul prin *Mehmed efendi* şi *Alexandru Mavrocordat* (Maurus-Cordatus). Ţarul Rusiei, regele Poloniei, Anglia şi părţile interesate încă-şi aveau reprezentanţii lor. Pertractările au decurs într-o baracă de lemn primitivă, provăzută cu patru uşi, pentru-ca reprezentanţii celor patru domnitori să poată intra deodată. (Aceasta pentru-ca chestiunea prevalenţei se nu provoacă animosităţi). În aminţirea păcii s'a ridicat în locul baracei capela, în esterior într-o toată asemenea baracei. Cu ocaziunea restaurării din 1854 s'a făcut un altar nou pentru care fiind lipsă de loc, o uşă dintre cele patru a fost astupată.

O altă versiune spune însă, că a patra uşă s'a astupat, din cauza că regă-

tul polon, care luase parte la pertractări, nu mai există. Capela e în stil bizantin, are organe, clopote şi orologiu de turn. E închinată Maicei Preacurate. În 1882 era aproape să se dărîme, dar' a fost reparată pe spesele oraşului. Poporaţiunea din Sirmiu o consideră ca loc de peregrinaj. Pe când Sërbbia se afla sub dominaţiune turcească, adeseori veniau la Carlovş, chiar şi Turci, ca să se roage în capela.

Cambii nouă. Cu ziua de 30 Sept. st. n. vor fi scoase din circulaţiune blanchetele vechi de cambii, în locul cărora vor fi introduse blanchete cu calcul în coroane. Dela 1 Octombrie începând cambiile scrise pe blanchete vechi vor fi considerate ca-şi-cum acelea n'ar fi timbrate de loc.

Semne de toamnă lungă. În grădina măieriştei dlui Carol Jauernig din Sibiu un măr a înflorit a treia-oară având printre flori şi fructe bine dezvoltate. — În Budapesta castanii din parcul Elisabeta încă sunt frumos înfloriţi (a doua-oară), deşi frunzele sunt căzute aproape toate.

Grindină în Septembrie. Duminecă pe la amezai hotarul comunelor *Vereşmort* şi *Benic* (lângă Uioara) a fost bătut de grindină, nimicind aproape de tot recolta viilor. Grindină în Septembrie e ceva raritate.

Cununie. *Iuliu Brut Micu*, cleric absolut de Blaj, cancelist metropolitan, şi d-şoara *Maria E. Turcu* şi-au sërbbat cununia Joi, 7 Sept., în biserica din Blaj.

Pungăşie în Sibiu. În 7 Septembrie la gara din Sibiu s'a furat unei dame portmoneul, în care erau vre-o 260 fl. La arătările păgubitei dl Petru Kloos, şeful poliţiei secrete, încă în noaptea aceleiaşi zile şi-a aflat omul în cafe-neaua *Bressler*. Un băieţandru de 13—14 ani, al cărui tată e scriitor la viceconsulatul austro-ungar în România, îşi petrecea cu şampanie în societatea mătuşei sale şi a câtorva tovarăşi. Era bătător la ochi, că băiatul arunca zecerii ca pleava. La întrebarea că de unde are bani, a răspuns că i-a găsit. La locuinţa mătuşei detectivul a aflat o bancnotă de 100 fl. într-o oală de flori, 28 fl. în buzunarul unei mantile, o piesă de 20 franci într-o perină, cu restul şi-a plătit *mătuşa* datoritiile. Nepotul şi mătuşa vor da seamă de fapta lor înaintea legii, ear' păgubaşa, d-na *Kopácsy* mulţumeşte dlui Kloos, că barem restul banilor şi-l-a recăpătat.

Pentru moştenire. Fraţii Petru şi Ilie Peica din Petrosiţa (Caraş-Severin) neputându-se înţelege asupra moştenirii şi-au căutat dreptul la lege. Judecătoria a anunţat, că fratele mai mic, Ilie, are să esă din casa părintească. Ilie a cercat prin rugăminte să înduplece pe fratele seu mai mara să-l lase a locui şi el în casa părintească, apoi neaflând ascultare a dat pe ameninţări. Joi seara Ilie a rugat de nou pe fratele seu, dar' a fost respins cu vorbe aspre. În mânia sa Ilie a pus mâna pe sęcure şi a crepat capul fratelui seu. La vederea sângelui l-au cuprins accese de furie şi a tăiat în bucăţi trupul fratelui seu. În zori de zi s'a dus apoi şi s'a înştiinţat la gendarmerie.

Oficieri otrăviţi. Corpul oficeresc al regimentului 37 din Oradea-mare, care în 6 a lunii c. sosise la Hălmagiu, pentru-ca împreună cu reg. 33 din Arad şi 39 din Dobriţin să participe la manevrele finale, vëzënd în pădure mulţime de bureţi, a dispus bucătarului să-i adune şi să-i pregătească de prânz. După masă toţi oficerii (45) au început a simţi cumplite dureri de cap şi

de stomach, unii dintre ei erau așa cumplit torturați, încât se tăvăleau pe jos. Bureții fuseseră de cei veninoși. Panica era cu atât mai mare, că înșiși medicii regimentului erau așa de rău bolnavi, încât nici despre salvarea lor proprie nu puteau să se îngrijească. Au alergat în oraș călăreți să aducă medicină și mulțimea de tanină și lapte de mandule 'i-a scăpat de urmările mai tragice, alegându-se unii numai cu durere de cap și lipsă de apetit, ear' alții cu buiguială de două zile. Acum regimentul se află în Iosășel, având să sosească acasă la Oradea-mare Joi, în 14 Septembrie.

Cântecul preotului. În »Patria« găsim citate următoarele versuri populare din Bucovina:

Eu sunt preot, eu sunt om,
Eu sunt paroch, eu sunt domn,
Eu sunt soț, eu sunt bărbat,
Eu sunt tată pentru sat!

Eu am dar și masă 'n casă,
Am cinstită preoteasă,
Am copii mai mult de-o miie
Sub sfințita-mi păstorie!

Fără armă — am putere,
Fără aur — am avere,
Fără steamă — am mărire,
Am o dulce fericire.

Eu sunt vraciu și grădinar
Pentru mici și pentru mari,
Eu sunt credincios păstor,
Eu sunt bun învățător!

Am un leac, ce se lipește
D'inima ce pătimește,
Am toiag și fluier mare
Și cum cânt eu — turma sare.

Din Zervești ni-se scrie, că învățătorul de acolo n'ar fi tocmai la culmea chemării, neglijându-și postul seu. Poporul din Zervești (comit. Caraș-Severin) — scrie corespondentul nostru — deși mic la număr, jertfește mult pentru creștere, numai ca tineretul să-și câștige educațiune bună, religioasă-morală, care e baza fericirii omenești, dar' dl învățător dela școala comunală din Zervești, *Amos Nicolae Tulea*, nu-și știe chemarea, sau de ar ști, nu are timp, căci 'e greu a sluji la doi domni sau școlii sau altor petreceri. Ce e cu prelegerea? Ciudat lucru, eată un cas concret: În decursul iernei d-sa folosește elevii spre scopurile sale trimițându-i la Caransebeș pe jos, și prin ger, depărtare de o oră, cu pachete grele în mână, ear' părinții sunt în bună nădejde, că ei stau în bancă. D-sa apoi mai are o mulțime de fapte nu prea frumoase, pe cari acum le refac, în nădejde, că-și va îndrepta pașii nesocotiți.

Veritas.

Nenorocire în Iași. O mare nenorocire s'a întâmplat Duminecă în Iași la nouele case ce ridică dl Xenopol în strada Unirei.

Constructorul acelor case Simon Grosu ar fi făcut temelia din piatră veche și lut în loc de ciment. Duminecă plouând tare în Iași, apa a intrat în pivnița casei și a deteriorat temelia.

Tocmai trecea pe stradă un factor postal și Nusom Abramovici, elev în clasa V-a a gimnasiului Stefan-cel-Mare; elevul, când trecea pe stradă, temelia casei se surpă și dinsul dispărură sub zid.

Sa dat alarma și după o jumătate de oră băiatul a fost scos mort. Cadavrul a fost transportat în camera mortuară a spitalului Sf. Spiridon.

Mai puțin cu o lipitoare. Din jurul Reghinului ni-se scrie: În zilele trecute, Jidovul cămătar din *Beica-română* Lăndesz Simon, membru la »Emke«, umblând la Reghin și ne mai răbdându-l D-zeu a mai suge de pe bietul țeran camătă obicinuită jidovoască — câte 1 fl.

după 10 fl. pe 3 luni — și afară de aceasta folosindu-se de necazul țereanului mai lua și un car de lemne, — s'a aruncat în Murăș. Fiind însă apa mică și rece a eșit ear' afară. Venind pe cale către casă, în satul Rodnatfájó, în lăcașul unui cărcimar, tot Jidov, s'a mai probat încă odată și a sărit în fântână, unde lovindu-se de bolovani și nefiind apă destulă a început a striga ah! vai! ah! vai!! Și auzindu-l străjarii de noapte (boacterii) 'l-au scăpat, trăgându-l afară cu cârligele și apoi pedepsindu-l cu 6 fl., ear' pentru spurcatul fântânei 2 fl. și transportarea acasă per sup 2 fl. Acum, în ajunul Crăciunului jidovesc venind șactărul ca la un om bogat acasă, ca să-și taie galițe, până a tăiat șactărul afară galițele, el în casă cu un alt cuțit al șactărului 'și-a tăiat grumazii, așa că îndată a murit. Cei mulți tot așa...

Moarte năprasnică. Duminecă pe la 10 ore înainte de amiază, un tramvai electric din Budapesta a călcat un băiețandru de 15—16 ani, *tăindu-i trupul în două*. Identitatea nenorocitului nu s'a putut constata.

Ucis de fulger. Cetim în »Rev. Orăștiei«: În 3 l. c. pe la orele 1 p. m. s'a descărcat asupra comunei Sécărămb și jur o tempestate groaznică. Locuitorul din Madă-Steuini, Iosif Rof, mergând din Sécărămb spre casă, împreună cu soția sa, la locul numit »câmpul telui« a fost lovit de trăsnet și momentan omorât. Femeiei, care a fost de el la o distanță de abia 4 pași, nu 'i-s'a întâmplat nimic.

Vifor în Paris. Marți noaptea un mare vifor împreunat cu ploaie torențială a băgat în groază pe locuitorii Parisului. În scurt timp bulevardele au fost inundate, încât comunicațiunea era imposibilă. Un tramvai electric s'a oprit în mijlocul potopului de apă. Călătorii au fost scăpați din impas de pompieri. Conductorul luminei electrice s'a stricat și aproape întreg orașul era întunecat beznă. Nenorociri nu s'au întâmplat.

Nenorocire. Alaltăieri fetița de 6 ani, Maria a lui Ilie Hulbér din *Vasoaia*, tăind cu săcurea ludaie (bostani) la porci, a tăiat degetul arătător dela mâna dreaptă a fratelui ei Nicolau, care e de 1¹/₂ an.

Averea nu ferește. Francisc Leonhardt, șeful filialei din Győr a băncii austro-ungare, s'a sinucis desfăcându-și arterele. Leonhardt era om bogat, dar' între prieteni se esprima adese-ori, că averea nu face pe om fericit.

Manevrele. În 12 l. c. s'au încheiat exercițiile de manevre ale trupelor ardelenice în Ibașfalău și jur, unde au fost concentrați 12.000 de soldați.

Grivița. Sâmbătă s'a celebrat în biserica metropolitană din București liturgie și parastas pentru soldații căzuți la luarea Griviței în 1877, cel mai strălucit act de vitejie a armatei române. A servit însuși Metropolitul-Primaț. Regele a fost reprezentat prin colonelul Georgescu. Au asistat la serviciu autoritățile civile și militare și un mare număr de ofițeri ai garnisoanei, cari au participat la războiul din 1877—78.

Iubileul vicecomitelui Csathó. Din prilejul jubileului de 25 de ani al vicecomitelui comitatului Albei-inferioare *Csathó János*, s'a ținut în Aiud o congregațiune festivă extraordinară. Au luat parte și Români. În numele acestora a vorbit în ședința congregațiunii valorosul bărbat *Dr. Aug. Bunea*,

canonic în Blaj. Vorbirea lui a făcut o impresie foarte bună asupra Românilor prezenți. La banchet a vorbit rev. domn canonic *Dr. Vasile Hosszu*. Vorbirea 'și-a ținut-o *ungurește*; impresia a fost deprimătoare.

Capete sparte pentru Dreyfus. În Baja (com. Bodróg) »revisionsiști« și »antirevisionsiști« neunindu-se în păreri cu privire la sentința dela Rennes, s'au pus pe bătaie, trebuind să-și despartă poliția. La finea bătăliei trei inși au rămas pe câmpul de război cu capetele sparte.

La procesul Dreyfus, în decursul pertractării din 7 Aug. până în 9 Sept. c. s'au telegrafat din Rennes *nouă milioane de cuvinte*, pentru cari statul a încasat 450.000 franci. În ziua enunțării sentinței s'au espedit din Rennes 3000 de depeșe.

Dl Emil Rusu, fiul parochului din *Săulia*, absolvând școalele comerciale din Brașov, a fost numit profesor la școala comercială din *Sofia*, susținută de consulatul român de acolo.

† **Margareta,** fiica de doi ani a comerciantului Nicolae Mocanu din Brașov, a răposat ieri-noapte. În mormântarea 'i-se va face mâne la 3 ore p. m. în cimiterul din Groaveri.

Ucis de fulger. Sâmbătă seara un vifor mare a bătuit în Késmárk și jur, în decursul căruia fulgerul a lovit de două-ori după olaltă într'un cort al soldaților dela manevre. Patru soldați au fost uciși de fulger.

Paroch în Leucusești, parochie gr-or. în tractul Orăștiei, a fost ales Duminecă clericul absolut *Vasile Botean* din Geoagiul-de-jos.

De șapte-ori văduvă. În America esistă o femeie văduvă a șepteoară, carea pe toți șapte bărbații 'și-i-a perdut prin moarte nefirească. Primul a căzut din tren, al doilea s'a otrăvit — din greșeală, — al treilea a murit cu ocaziunea unei catastrofe de ocnă, al patrulea s'a împușcat, al cincilea a fost împușcat la vânătoare, al șeselea a căzut de pe o stativă și 'și-a frânt gâtul, ear' al șeptelea s'a înecat în apă. Toate aceste nenorociri a trebuit să le îndure văduva în restimpul dela 1880 până la 1895.

Unde este Dumnezeu? Un copil în vîrstă de 6 ani, fu adus la un episcop (vlădică), care aflând în acest copil o mare supunere îi zise: »Scumpul meu amic, eată o frumoasă portocală; cunoști această frumoasă fructă, fii voiu da această portocală, dacă tu îmi spui unde este Dumnezeu«. Copilul îi răspunse: Domnul meu, eu vă voiu da vouă două mai frumoase, dacă îmi veți spune unde nu este Dumnezeu? »

Episcopul încântat de un asemenea răspuns, dădu două portocale copilului.

(„Albina“).

Micii tirani. Lucrul s'a petrecut în Ungaria-nordică, în țeara Slovacilor. În un comitat de aici Slovacii au voit să dea o serată de binefacere din prilejul aniversării zilei de naștere a unui poet slovac. *Micul tiran*, fisolgăbirul concernent n'a permis serata. Aranjatorii au apelat la comitat și viceșpanul a cassat sentința. *Micul tiran* nu s'a lăsat; a apelat la ministrul de interne. Acesta a dat dreptate viceșpanului, ear' solgăbirului 'i-a ținut o lecție, arătându-i că n'a avut dreptate să apeleze din oficiu. *Micul tiran* voia să arete Slovacilor că tot el triumfează, dar' a pățit-o.

Din lume. După-ce procesul *Dreyfus*, despre care scriem în fruntea foii, s'a sfârșit, două lucruri de mare însemnătate se petrec acum.

Unul e procesul împotriva acelor, cari au voit să ucidă pe fostul rege al Sârbiei, *Milan*. Procesul acesta se pertractează în *Belgrad* și s'a început *Vineria* trecută. Acum decurge ascultarea acușărilor și a martorilor.

Al doilea lucru este neînțelegerea ivită între *Anglia* și *Transvaal* din Africa-de-meazăzi. *Anglia*, cum știm, cere, ca străinilor, cari locuiesc de 5 ani în *Transvaal*, să li-se dea drepturi politice. Nu se știe încă, că ocârmuirea din *Transvaal* va împlini aceasta ori ba. Din pricina aceasta poate să izbucnească război între cele două țări. Oamenii din *Transvaal* sunt foarte ațâțați și fac pregătiri de război, ca și *Anglia*.

Știri mărunte. Știri sosite la *New-York* întăresc veștile despre o mișcare revoluționară în *Venezuela*. Sunt două partide contrare guvernului.

— Din *Tripoli* se anunță, că expediția franceză *Foureaux-Lamy* a fost atacată și nimicată de către *Tuaregi* în oaza *Air*.

— Atât din parte turcească, cât și din parte muntenegrină se desmint știrile, cari anunțau, că întrevăderea celor doi domnitori, a *Sultanului* și a principelui *Nichita* a avut scopuri politice, dar' a întărit și mai mult bunele legături dintre cele două state.

Din *Văliug* ni-se scrie, că acolo în fiecare an se sârbăzează hramul bisericii în ziua Nașterii Preacuratei *Preceste*. Acum această zi cade pe *Mercuri*, 8/20 *Septembrie*, pe când se fac pregătiri frumoase, fiind așteptați oaspeți din apropiere și bine văzuți și primiți.

De pe la noi.

— Dela raportorii nostri. —

Hafeg, 12 *Septembrie* n. — Se știe că mai mulți fruntași ai neamului nostru au inițiat înființarea unui institut de credit și economi, societate pe acții, — cu capital social de 100.000 fl.=200.000 coroane.

În 31 *August* a. c. s'a ținut adunarea generală constituantă. Îmi creștea

inima văzând însuflețirea mai multor fruntași țărani ca acționari — dintre cari unii cu câte 30—40 acții à 100 coroane. Această încredere și-au fundat-o creatorii asociațiunii de anticipațiune și credit »*Hățegana*«, — care dela 1888 și până acum funcționează spre îndestulirea acestui vast ținut, ținând piept cu două institute neromâne din loc.

Viul interes care s'a manifestat din partea preoțimeii rurale la această adunare, mai ales cu privire la pertractarea statutelor ne face a spera, că precum la acest cas — tot asemenea vor întreveni și la alte casuri de interes public al neamului nostru, lăsând totul la o parte — și alergând la glasul centrului — vor contribui cu statul și fapta lor la ajungerea țintei dorite.

Noul institut cu care se centopește vechea »*Hățegana*« își va începe activitatea verosimil cu 1 *ianuarie* 1900.

A fost fericită ora și binecuvântat momentul când s'a pus basa vechei »*Hățegane*« în 1887 până 1888. Și cei-ce au sacrificat în 3 ani de-arindul prin serviciu gratuit și fără dobândă după părțile lor, se pot felicita de izbândă deplină, — putând stîrni și la poporul nostru îngreuiat în astfel de întreprinderi spiritul de asociare, care unicul ne mai poate sustrage de sub stăpânirea străină.

O iubit popor român, când îți vei cunoaște tu puterea ta și-ți vei dovedi însușirile tale erezite dela străbuni, lumea va trebui să te admire.

Retezatul.

POSTA REDACȚIEI

T. A. B. în B. Articoli ped. sînt bineveniți, mai cu seamă acum la începutul anului școl. Cele trimise le vom publica.

T. T. în P. Rînd pe rînd vom publica din glumele trimise.

Abonent nr. 1790. Vom cerceta nrii și-ți vom răspunde în nrul viitor.

Abonent nr. 3618. Statute de cari aveți lipsă nu știm să existe. În curînd însă vom publica noi.

Pentru redacție și editură responsabil: *Andrieu Baltes*
Proprietar: Pentru »*Tipografia*« societate pe acțiuni: *Iosif. Marschall*

Calendarul săptămânii.

Zilele	Calendarul vechiu	Căliind. nou	Soarele
	Dum. a 13-a după Ros., gl. 4, sft. 2.	rês.	ap.
Dum.	5 Procr. Zacharia	17 Lambert	5 51 6 9
Luni	6 Minun. Ar. Michail	18 Toma Ap.	5 53 6 7
Marti	7 Muc Sozont	19 Ianuarie	5 54 6 6
Merc.	8 (+) Nașt. Născ. d. D.	20 Eustrachie	5 55 6 5
Joi	9 (+) PP. Ioach și Ana	21 Mateiu	5 56 6 4
Vineri	10 Mucenița Minodora	22 Mauriciu	5 57 6 3
Sâmb.	11 Cuv. Teodora	23 Tecla	5 59 6 1

Țirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechia.

Luni, 6 Septembrie: Lupșa, Sîn-Paul.

Marti, 7 Septembrie: Vaida-Haza.

Mercuri, 8 Septembrie: Cernatfalău, Dobra, Giaca, Sântă-Măria-Orlei (Óralya-Boldogfalva), Sërmaș (Nagy-Sármás).

Joi, 9 Septembrie: Drag, Elisabetopole (Ibașfalău), Gârcei (Görcsön), Hodoș, Huedin, Lechința, Poiana, Sîn-Miclăușul-Becleanului (Bethlen-Szt. Miklós), Terfalva.

Vineri, 10 Septembrie: Monor (comit. B-Nășeud), Răcoșul-inf., Ujlak.

Duminică, 12 Septembrie: Lăpușul-romănesc.

Aruncați la o parte bretelele și brăcinarele!

Să ceară fie-cine, de probă, »*Goliath*«, ținătoare de pantaloni spirale, igienice, — pe lângă respirație liberă, permite corpului ținută plăcută, sănătoasă, se nimereste la ori-ce pantaloni, nici o strîngere, nici un nasture, nici o împedecare a respirațiunii. Bucata 75 cr., 2 bucăți fl. 1.40, 3 bucăți fl. 1.80, cu rambursă, ori trimiterea înainte a prețului (se poate și în marce postale).

Pentru cele cari nu convin, prețul se restituie.

Venzători se caută pretutindenea.

Strauss,

Viena, IV., Pelikangasse nr. 6.

Sînt foarte mulțumit cu cele trei bucăți »*Goliath*«, pe cari 'mi-le-ați trimis, și doresc, ca novitatea aceasta să fie răspândită în cercuri cât mai largi.

Arbesthal, N. Ostr.

[40] 2—8

Hrban, director școlar.

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe dinafară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse dnpă înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

— Instalare de lumină *Atycelen*. —

Gustav Moess,
fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcil-mare Nr. 8.

[8] 18—

Concurs.

Să escrie concurs pentru postul al 2-lea de învățator la școala comunală din Ohaba (com. Făgăraș). Emolumentele: 300 fl. plătiți în rate lunare anticipative, locuință constatatoare din 3 odăi, 16 m. cub. de lemne și grădină în natură. Dela petenți se recere a fi desteri în cântările bisericesti și e de dorit a se presenta până la termenul de concurs în vre-o Duminecă la biserică. Rugările instruate să se adreseze senatului școl. comunal din Ohaba p. n. Sárkány până în 27 Sept. a. c.

Ohaba, în 12 Septembrie 1899.

[45] 1-1

Senatul școlar.

„Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu.

Un culegător de accidente

care e vârsat și în *culegerea de inserate* etc., află condițiune durabilă la

„Tipografia”,
societate pe acțiuni, Sibiu.

Requisite pentru scris

și bune
găsesc domni
la

„Concordia”

prima societate comercială română
apoi tot felul de
la

hârtii, condeie, creioane, tablete,
caiete, cerneală, gummi etc.,
atât la
Sibiu precum și la

centrală în
Alba-Iulia și Făgăraș.

[42] 2-3

JULIUS ERÖS,

firmă înprotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 2.50 până 6 fl.	Lanțuri de oroloaje pentru d-ni, de aur	> 20.— > 70 >
Oroloj de buzunar remontoir-argint	> 4.50 > 10 >	Inele de aur de tot felul	> 2.— > 12 >
Oroloj de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	> 9.— > 15 >	Inele de aur cu diamant veritabil	> 6.— > 25 >
Oroloaje pentru dame din aur, veritabil de Genf	> 12.— > 35 >	Inele de aur cu brilliant veritabil	> 12.— > 150 >
Oroloaje pentru domni d'n aur, veritabil de Genf	> 20 — > 80 >	Inele de aur cu brilliant imitat	> 3.50 > 6 >
Deșteptător de nichel, marcă fină	> 2 — > 3 >	Cercei de aur de tot felul	> 2.— > 6 >
Oroloaje cu pendul franc., cu resare, în cutii frumoase	> 5.— > 15 >	Cercei de aur cu diamant veritabil	> 6.50 > 40 >
Oroloaje cu pendul vieneze cu ponduri	> 14.— > 35 >	Cercei de aur cu brilliant veritabil	> 23.— > 250 >
Oroloaje de' părete, diferite modele	> 2.— > 15 >	Cercei de aur cu brilliant imitat	> 3.50 > 6 >
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	> 6.— > 20 >	Brățare de aur de tot felul	> 10.— > 20 >
Lanțuri de oroloaje pentru dame, de aur	> 9.— > 30 >	Broșe de aur de tot felul	> 6.— > 20 >
		Lanțuri de oroloj și de gât din argint	> 1.— > 4 >
		Cercei și inele de argint	> —.80 > 2 >
		Brățare și broșe de argint	> —.80 > 5 >

Juvaere de tot felul dela 15 or. (preț de facon) până la 15 fl., precum și amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii broșe, ace de cravată, tabachiere și țigăre de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e esaminat și probat din oficiu și pe fiecare bucată se poate vedea exact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comăndele le efectuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se esecută bine și conștientios.

Rugându-mă pentru numeroase binevoitoare comănde, semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. Sibiu. Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul »Transilvania«).

[44] 1-52